

Kainuun rakenneuudistus vv. 2020–2021 - alueellisen valmistelun tukena (KaRa)

30.4.2020
1.6.2020 päivitetty
19.8.2020 päivitetty

Sisällys

1.	Kuvaus hankekokonaisuudesta ja sen tavoitteista	1
2.	Hakijan tiedot, hankkeeseen osallistuvat kunnat ja hankkeen organisoituminen	2
3.	Kansalaisten ja muiden sidosryhmien osallisuus.....	4
4.	Maakunnan keskeiset kehittämistarpeet.....	4
5.	Hankkeen seurannan ja arvioinnin toteuttaminen.....	6
6.	Hankkeen toteuttamisen merkittävimmät riskit ja miten niihin varaudutaan	7
7.	Hankkeen viestintäsuunnitelma	8
8.	Osa-alue, johon avustusta haetaan	10
8.1	Osa-alue1: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio.....	10
8.1.1	Tavoitteet	10
8.1.2	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.....	11
8.1.3	Toteutusaikataulu ja vaiheistus suhteessa lainsäädännön valmisteluun	11
8.1.4	Odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset	12
8.1.5	Kokonaiskustannukset	13
8.2	Osa-alue 2: Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen	14
8.2.1	Tavoitteet	14
8.2.2	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.....	22
8.2.3	Toteutusaikataulu ja vaiheistus.....	25
8.2.4	Odotetut konkreettiset tulokset	28
8.2.5	Odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset	28
8.2.6	Miten valmistelussa otetaan huomioon tai hyödynnetään edellisen vaalikauden uudistuksen valmistelussa syntyneitä alueellista valmistelua.....	29
8.2.7	Mitä hyviä käytäntöjä ja/tai kansallisesti hyväksi todettuja toimintamalleja osa-alueessa hyödynnetään	29
8.2.8	Kuvaus tehdyn työn skaalaamisesta ja levittämisestä.....	29
8.2.9	Mahdolliset yhteydet ja suhde muihin samaan osa-alueeseen liittyvään valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin	30
8.2.10	Kokonaiskustannukset.....	30
8.3	Osa-alue 3: Toimintatapojen ja –prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla.....	31
8.3.1	Tavoitteet	31
8.3.2	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.....	38
8.3.3	Toteutusaikataulu ja vaiheistus.....	42
8.3.4	Odotetut konkreettiset tulokset	46
8.3.5	Odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset	48
8.3.6	Yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman kehittämistyöhön	50
8.3.7	Hyödynnettävät valtakunnalliset toimintamallit ja tietojärjestelmäpalvelut	51
8.3.8	Kuvaus tehdyn työn skaalaamisesta ja levittämisestä.....	53
8.3.9	Mahdolliset yhteydet ja suhde muihin samaan osa-alueeseen liittyvään valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin	54
8.3.10	Kokonaiskustannukset ja haettava valtionavustus	54
8.4	Osa-alue 4: Yhteistyöaluetasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittäminen.....	55
8.4.1	Maakunta on osallistujana	55

1. Kuvaus hankekokonaisuudesta ja sen tavoitteista

Hankekokonaisuus

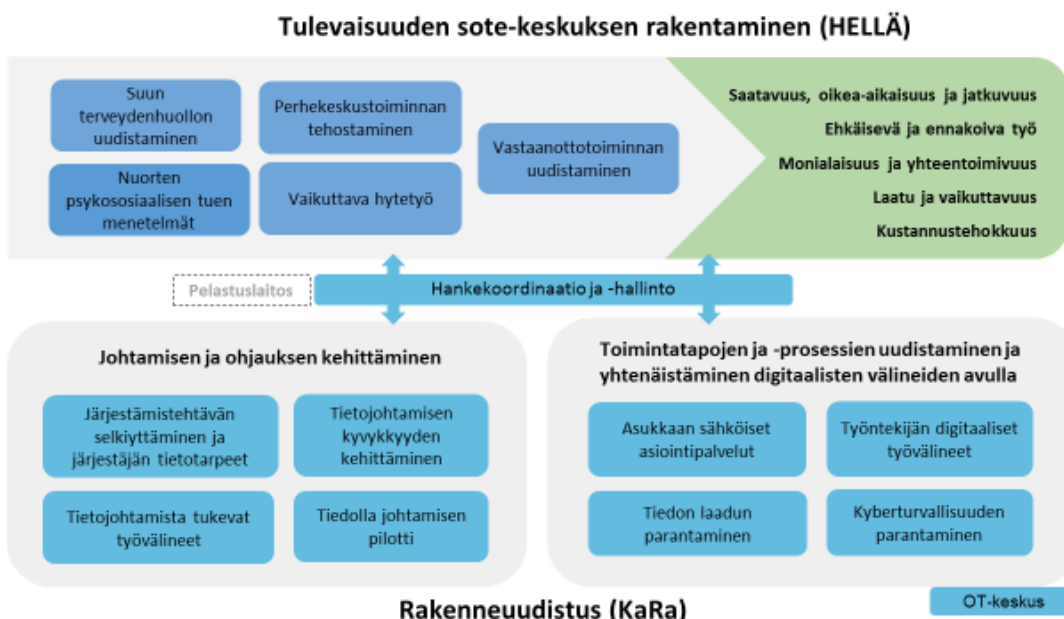
Tässä Kainuun rakenneuudistus vv. 2020–2021 – alueellisen valmistelun tukena (KaRa) - hankkeen (myöh. Rakenneuudistus) hankesuunnitelmassa kuvataan Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän (myöh. Kainuun sote) hanketta, joka liittyy Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) valtionavustushakuun ”Valtionavustus sote-rakenneuudistusta tukevaan alueelliseen valmisteluun.” Tällä hankkeella on tiivis yhteys STM:n Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan liittyvään Kainuun soten Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus Kainuuseen – osa I Helposti lähelläsi HELLÄ -hankkeeseen (myöh. Tulevaisuuden sote-keskus). Rakennusuudistus-hankkeeseen on sisällytetty Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen liittyvät digitaalisten palveluiden kehittämishankkeet.

Kuvassa 1 on kuvattu Kainuun Tulevaisuuden sote-keskus- ja Rakenneuudistus -hankkeiden hankekokonaisuus. Rakenneuudistus-hanke koostuu kolmesta osa-alueesta: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio (kuvassa Hankekoordinaatio ja -hallinto) (Osa 1), Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen (Osa 2) ja Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla (Osa 3).

Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio -osaan (Osa 1) sisältyvät Kainuun maakunnan vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja Rakenneuudistus-hankkeen hankekoordinaatio ja -hallinto.

Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen osa (Osa 2) koostuu neljästä työpaketista, jotka ovat: Työpaketti 1 Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestäjän tietotarpeet, Työpaketti 2 Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen, Työpaketti 3 Tietojohtamista tukevat työvälineet ja Työpaketti 4 Tiedolla johtamisen pilotti.

Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla (Osa 3) koostuu samoin neljästä työpaketista: Työpaketti 1 Asukkaan sähköiset asiointipalvelut, Työpaketti 2 Työntekijän digitaaliset työvälineet, Työpaketti 3 Tiedon laadun parantaminen ja Työpaketti 4 Kyberturvallisuuden parantaminen.

Kuva 1. Kainuun Tulevaisuuden sote-keskus ja Rakenneuudistus -hankkeiden hankekokonaisuus

Hankkeen tavoitteet

Tämän hankkeen kehittämistyön tavoitteena on valmistautua Kainuussa sote-uudistukseen, kehittää johtamista ja ohjausta selkiyttämällä sote-palvelujen järjestämistehtävää sekä kehittämällä järjestämistehtävään liittyen tiedolla johtamista. Toimintatapojen ja -prosessien uudistamiseen ja yhtenäistämiseen pyritään digitaalisia välineitä hyödyntäen. Lisäksi hankkeeseen sisällytetään Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan liittyvät digitaalisten palveluiden kehittämistyöt.

Kehittämistyön yhteydessä huolehditaan niin johdon, esimiesten, henkilöstön kuin kansalaisten osallisuuden toteutumisesta hankkeessa. Hanke hyödyntää kehittämistyössä Innokylää.

Tavoitteet osa-alueittain

Rakenneuudistus-hankkeen Osa 1:n tavoitteena on valmistella, uudistaa ja tehostaa Kainuun maakunnan alueellista sote-palvelujen tulevaisuuden järjestämistä. Kainuun osalta tässä ollaan jo pitkällä, koska Kainuussa on tuotettu sote-palvelut maakunnallisesti / alueellisesti jo vuodesta 2005 lähtien: ensin Kainuun maakunta -kuntayhtymässä vuosina 2005 – 2012 ja vuodesta 2013 lähtien nykyisessä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä. Toisena tavoitteena tässä osassa on koordinoita ja hallinnoida hanketta siten, että asetettuihin tavoitteisiin ja tuloksiin päästään aikataulussa. Pelastustoimen uudistaminen sen siirtyessä maakunnan tehtäväksi sisällytetään tähän osaan, uudistamiseen liittyvät tehtävät tehdään yhdessä Kainuun pelastuslaitoksen kanssa. Osa-alueen kehitystyössä huomioidaan lainsäädäntö ja noudatetaan kolmeen osaan vaiheistamista (ennen hallituksen esitystä, hallituksen esityksen jälkeen ja lakien hyväksymisen jälkeen valmisteltavat asiat) niissä tehtävissä, missä se on tarpeen eli Pelastuslaitoksen ja Puolangan kunnan osalta.

Rakenneuudistus-hankkeen Osa 2:n tavoitteet liittyvät vahvasti sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämiseen. Järjestämistehtävän selkiyttämisen pyrkimyksenä on edistää ja tukea sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestäjän tehtävää Kainuussa. Tähän liittyen tavoitteena on selvittää tehtävässä tarvittavat tiedot, mistä tiedot saadaan ja miten niitä hyödynnetään tietojohdantamisessa. Hankkeen tarkoituksena on kehittää organisaation tietojohdantamisen kyvykkyyttä ja nostaa sitä uudelle tasolle. Edellä mainittuja tavoitteita tuetaan mm. tietojohdantamista tukevien työvälineiden käyttöönnotolla.

Osa 3:n tavoitteena on toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla Kainuussa sosiaali- ja terveystalouden palveluissa. Tavoitteena on kehittää sekä asukkaan sähköisiä asiointipalveluita että työntekijän digitaalisia työvälineitä kehittämällä ja yhtenäistämällä samalla toimintatapoja ja -prosesseja. Tavoitteena on myös tiedon laadun parantaminen ja osaamisen vahvistaminen liittyen kirjauskäytäntöihin sekä kyberturvallisuuden parantaminen.

2. Hakijan tiedot, hankkeeseen osallistuvat kunnat ja hankkeen organisoituminen

Rakenneuudistus-hanke toteutetaan Kainuun maakunnassa, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän (Kainuun sote) toiminta-alueella. Osallistuvia kuntia ovat Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi. Kainuun sote järjestää ja tuottaa näiden Kainuun kuntien sosiaali- ja terveystalouden palvelut perussopimuksen nojalla.

Puolanka on osajäsenenä Kainuun sotessa erikoissairaanhoidon, kehitysvammaisten erityishuollon ja ympäristöterveydenhuollon osalta. Puolangan perustason sosiaali- ja terveystalouden palvelut on ulkoistettu yritykselle. Puolanka on mukana hankkeessa ohjausryhmätyöskentelyn kautta ja on sitä kautta tietoinen hankkeen tavoitteista ja etenemisestä.

Kainuun väkiluku v. 2018 oli 73 061, josta Kainuun soten jäsenkuntien väestömäärä oli 70 464 ja Puolangan 2 597. Hankkeeseen osallistuu siis yli 80 % maakunnan väestöstä (96,4 %).

Hankkeen hallinnoijana, palvelujen järjestäjänä ja päätoteuttajana toimii Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Toimintavaltuutus hankkeeseen tulee Kainuun soten jäsenkunnilta sosiaali- ja terveystalvelujen perussopimuksessa.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestetty ja tuotettu jo vuodesta 2005 maakunnallisesti. Kainuun sote on kuntayhtymämuotoinen organisaatio, jossa erikoissairaanhoido, perusterveydenhuolto ja sosiaalihuolto integroituu samaan organisaatioon. Palveluprosesseja on kuvattu toimintakäsikirjassa. Osa palveluista tuotetaan lähipalveluina, osa keskitetysti ja osa seudullisesti tai maakunnallisesti. Asiakkaiden käytössä on myös sähköisiä palveluita ja työntekijät hyödyntävät sähköisiä työvälineitä. Työntekijät liikkuvat alueella yli kuntarajojen vieden harvemmin tarvittavia palveluja lähelle kuntalaisia. Johtaminen toteutuu osin lähi- osin etäjohtamisena. Henkilöstöä Kainuun sotessa on n. 3 800.

Tulevien maakuntien tehtäväksi on suunniteltu pelastustoimen järjestäminen. Kainuun pelastuslaitos toimii tällä hetkellä Kajaanin kaupungin hallinnon alla tarjoten palvelujaan kaikkiin Kainuun kuntiin.

Hankkeen vastuullinen operatiivinen toimija on Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän Kehittäminen ja suunnittelu -yksikkö ja vastuuhenkilönä kehittämisjohtaja Marita Pikkarainen. Hankkeen hallinnoija vastaa sekä Rakenneuudistus- että Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeiden hallinnoimisesta ja niiden yhteensovittamisesta sekä koordinaatiosta. Lisäksi hallinnoija vastaa toteumaraporttien, maksatushakemusten ja valtionavustusselvityksen tekemisestä sekä huolehtii tarvittavien selvitysten ja tietojen antamisesta valtionapuviranomaisille. Kehittäminen ja suunnittelu -yksikkö toimii suoraan kuntayhtymän johtajan alaisuudessa hallinnon tulosalueella.

Kehittäminen ja suunnittelu -yksikkö on hallinnoinut hyvin tuloksin vuodesta 2005 yli 80 erilaista, eri tavoin rahoitettua ja erikokoista hanketta. Rakenneuudistus-hankkeen vetäjä/hankepäällikkö ei ole tiedossa. Hallinnoijalla on vahva rekrytointiosaaminen onnistuneista hanketyöntekijöiden rekrytoinneista.

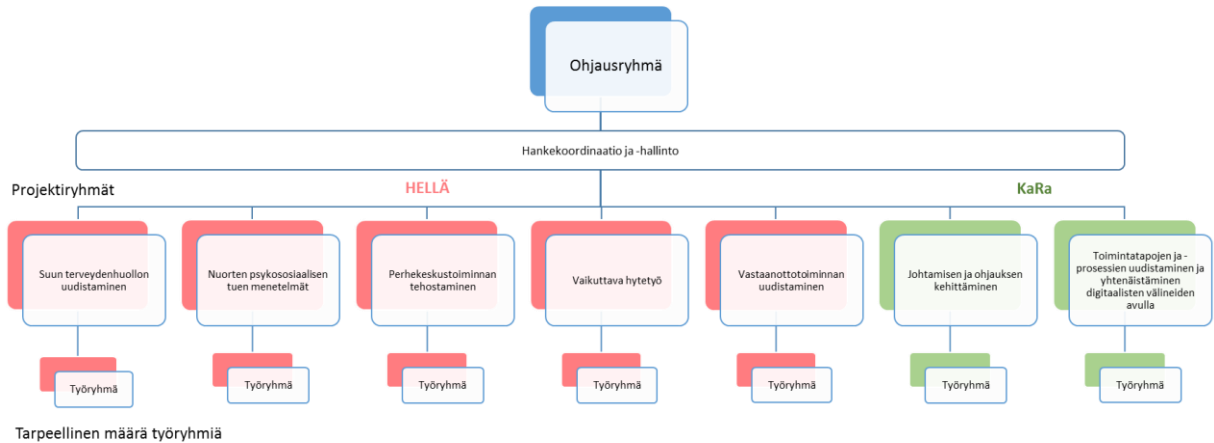
Hankkeelle muodostetaan yhteinen ohjausryhmä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa. Rakenneuudistus- ja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeilla on omat projektiryhmänsä, jotka tekevät myös tiivistä yhteistyötä keskenään.

Alustavasti hankkeiden yhteiseen ohjausryhmään on suunniteltu kuuluvan

- kuntayhtymän johtaja
- kehittämisjohtaja
- tulosaluejohtajat
- hallintoylilääkäri
- hallintoylihoitaja
- terveyskeskus- ja vastaanotto toiminnan vastuualuepäällikkö
- yhtymähallituksen edustajat 2
- kuntien edustajat 2
- järjestöjen edustaja(t)
- kehittäjäasiakas
- henkilöstön edustaja
- rahoittajan edustajat (mm. STM:n hankkeelle asettama valvoja)

Ohjausryhmässä esittelijöinä toimivat projektipäälliköt ja tarpeen mukaan kokouksiin kutsutaan muita asiantuntijoita.

Ohjausryhmän alaisuuteen perustetaan Rakennemuutos- ja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeille projektiryhmät ja niiden alle tarvittava määrä alatyöryhmiä. Kuvassa 2 on kuvattu Kainuun hankkeiden projektiorganisaatio.

Kuva 2. Tulevaisuuden sote-keskus – ja Rakennemuutoshankkeiden projektiorganisaatio

3. Kansalaisten ja muiden sidosryhmien osallisuus

Kainuun soten hankkeissa on osallistettu kuntalaisia ja erilaisia kehittäjäasiakasryhmiä jo vuodesta 2006 alkaen, joten kuntalaisten ja asiakkaiden osallisuus Rakennemuutos-hankkeeseen on luonnollinen osa hankkeen toteuttamista kaikissa työpaketeissa.

Järjestöjä osallistetaan kehittämiseen mm. seuraavasti:

- osallisuus osaksi kehittämistyötä (mm. vanhusneuvostot, kyläillat, asiakasraadit)
- järjestöjen palveluiden ja toiminnan saavutettavuuden parantaminen (tiedonkulku, edelleen ohjaus)
- järjestöjen toiminnan tunnistaminen osaksi sote-palveluja ja järjestöjen ennaltaehkäisevä toiminta palvelukokonaisuuksien osaksi (sovitut toimintatavat ohjauksessa, yhteiskehittäminen, avoimet kohtaamispaikat osaksi palveluverkostoja)

Keskeisiä sidosryhmiä ovat mm. alueen kunnat, maakunnan ja kansalliset järjestöt, kuntien HYTE-toimijat, Itä-Suomen yliopisto, Kajaanin ammattikorkeakoulu, OYS-erva sekä muut alueelliset sote-toimijat.

4. Maakunnan keskeiset kehittämistarpeet

THL:n arviointiraportin mukaan Kainuun väestö vähenee 12,6 % vuoteen 2030 mennessä ja säilyy edelleen iäkkäänä. Väestön sairastavuus on maan neljänneksi suurin ja kuntakohtaiset erot ovat suuria. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus väestöstä on maan suurin ja väestöllinen huoltosuhte maan neljänneksi suurin.

Perusterveydenhuollon palvelut ovat hoitajapainotteisia. Terveyskeskuslääkäreitä ja psykiatrian avohoidon erikoislääkäreitä on tarpeeseen nähden vähän. Suunterveydenhuollossa hoitoon pääsy on hidasta. Lasten ja nuorten suun terveydessä on parannettavaa. THL:n raportin, kouluterveyskyselyn sekä koulujen kokemuksen mukaan Kainuussa on myös huolena alakouluikäisten lasten

epäsosiaalinen ja levoton käyttäytyminen sekä toisaalta nuorten 8. ja 9. luokkalaisten, eritoten tyttöjen, masennus- ja mielialaoireet varsinkin alueen keskisuurissa kunnissa. Huostaanottoja Kainuussa on keskimääräistä enemmän.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asukaskohtaiset nettokäyttökustannukset ovat maan toiseksi korkeimmat. Erikoissairaanhoidon kustannukset ovat maan korkeimmat. Tarvevakioidut menot olivat kuusi prosenttia korkeammat kuin maassa keskimäärin ja maan kolmanneksi korkeimmat. Ikääntyneiden palvelujen kustannusten ennustetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä eniten.

STM:n ja maakunnan välisessä keskustelussa (6.2.2020) on nostettu kehittämistarpeiksi seuraavat:

1. Palvelujen tarpeen kehittyminen

- miten lisätään ennaltaehkäiseviä palveluja ja niiden vaikuttavuutta sekä lasten ja nuorten että toisaalta ikääntyvien osalta?
- ikääntyvien palvelujen henkilöstön määrän ja rakenteen tarkastelu, palvelutarpeen mukaisen palvelujen järjestäminen ja lääkehoidon toteuttaminen
- miten lapsiin ja nuoriin investoidaan peruspalveluissa
- miten varmistetaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyö palvelutarpeeseen vastaamisessa

2. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen osana sote-palvelujen kehittämistä

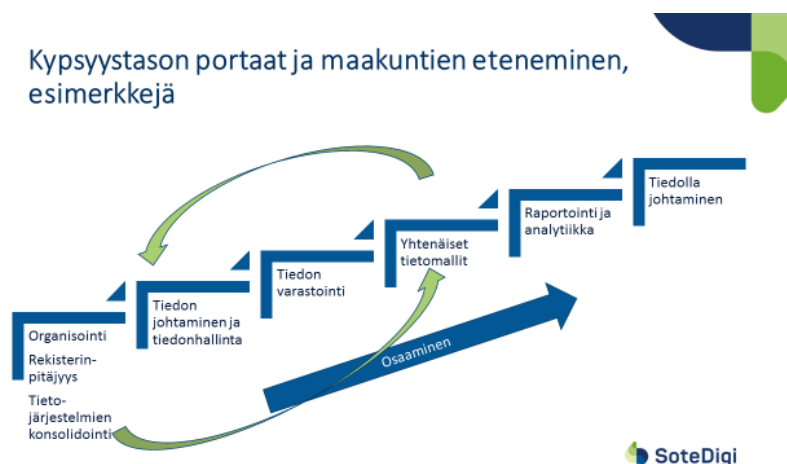
- Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen rakenteet ovat hyvässä kunnossa, mutta miten lisätään toiminnan vaikuttavuutta ja vaikuttavuustietoa palvelujen johtamiseen.
- Esille on nostettu eritoten ehkäisevän päihdetyön sisältyminen kaikkiin palveluihin sekä lähisuhdeväkivaltatyön palvelut ja sisällöt.

3. Järjestöyhteistyö

- Miten järjestöyhteistyö toimii alueella ja miten järjestöjen toiminta vaikuttaa väestön hyvinvointiin ja palvelujen toimivuuteen.

Tiedolla johtamiseen ja digitaalisuuteen liittyvistä kehittämistarpeista

Kainuun sotella on vielä kapuamista tiedolla johtamisen kypsyystason portaissa (kuva 3) ennen kuin saavuttaa ylimmän portaan: Tiedolla johtamisen. Monet tietojohdamisen osa-alueet vaativat osaamisen ja kyvykkyyden kasvattamista organisaatiossa, jotta tämä tavoite saavutetaan.

Kuva 3. Kypsyystason portaat ja maakuntien eteneminen (SoteDigi Oy).

Kainuun sotessa tehtiin loppuvuodesta 2019 SoteDigi Oy:n pilotin yhteydessä tiedolla johtamisen kypsyysarviointi STM:n arviointimallin mukaisesti. Arviointimalli koostuu 10 osa-alueesta, jotka

tarkastelevat tietojohdamista eri näkökulmista. Arviointi toteutettiin asteikolla 1-5. Kokonaisuutena keskiarvot vaihtelivat välillä 1,84 - 3,58, mikä osoittaa, että kehitettävää on monella tietojohdamisen osa-alueella. Kyselyyn vastaajat arvioivat, että Kainuun sotessa heikoimmin toteutuvat tiedon johtamisen osa-alueet. Näitä ovat tiedon hankinta, tiedon organisointi ja varastointi, tietotuotteet ja palvelut. Näiden osa-alueiden parantaminen edellyttää välineitä ja tiedon johtamisen toteutus-tapojen kehittämistä. Myös raportointi ja tiedon analysointi vaativat paljon kehittämistä ja osaami-sen kasvattamista organisaatiossa. Tietojohdamisen arviointimallin perusteella tunnistettiin Kai-nuun soten kehittämistoimenpiteet, joita on toteutettava tietojohdamisen tason nostamiseksi.

Kainuussa on valtakunnallisesti vertailtuna pitkälle kehitetyt ja laajasti käyttöön otetut maakunnal-liset sähköisen asioinnin toimintamallit, joissa hyödynnetään sekä maakunnallisia että valtakun-nallisia tietojärjestelmiä. THL:n Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi 2017: Kansalais-ten kokemukset ja tarpeet -julkaisun (Hyppönen, H. ym.) mukaan kainuulaiset kokivat hyötyvänsä eniten sähköisestä asioinnista verrattaessa muihin maakuntiin. Kanta-uutiskirjeen 4/2018 mu-kaan vuonna 2017 Omakanta-palvelua oli käyttänyt 37,0 %, jolla Kainuu sijoittuu maakunnalli-nessa vertailussa toiseksi. Kainuun omaan maakunnalliseen Omasote-palveluun on rekisteröity-nyt jo 45 % kainuulaisista. Kainuun sotessa sähköiset palvelut on kytketty hoito- ja palvelupro-sesseihin, mikä tukee niin asiakkaiden sähköistä asiointia kuin työntekijöiden työtä.

Vaikka sähköisten palveluiden ja digitaalisten työvälineiden käyttö on jo monessa suhteessa Kai-nuussa arkipäivää, on täällä vielä paljon käyttämätöntä potentiaalia. Koronapandemia auttoi usei-ta toimijoita näkemään, että monia palveluja voidaan tuottaa etänä. Todennäköisesti pandemia toimii sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta digiloikkana, joka tulee ainakin osittain jäädäkseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan digitalisaatiolinjausta 2025 mukaillen asiakkaan on oltava keskiössä ja palvelut on suunniteltava asiakkaan tarpeen ja tilanteen näkökulmasta koko-naisuuksina. Samalla täytyy huolehtia siitä, että sähköisen asioinnin tietojärjestelmät ovat myös ammattilaisille helppokäyttöisiä, helpottavat heidän työtä ja säästävät työaika prosessimuutok-sen kautta.

5. Hankkeen seurannan ja arvioinnin toteuttaminen

Hanketta seurataan ja arvioidaan aktiivisesti koko hankkeen ajan. Hankkeen ohjaus- ja pro-jektiryhmät toteuttavat seurantaa ja arviointia. Hankkeen alkaessa laaditaan vielä tarkempi seuranta- ja arviointisuunnitelma.

Arviointi tapahtuu pääasiassa itsearviointina ohjausryhmässä ja projektiryhmissä. Projekti-päällikkö raportoi hankkeen toteutumista valtionhallinnon Hankesalkku-palvelussa ja ohjaus-ryhmälle. Kehittäminen ja suunnittelu -yksikön asiantuntijat tukevat seurannan ja arvioinnin toteuttamista.

Hankkeessa sitoudutaan arviointiyhteistyöhön THL:n, STM:n ja muiden arviointitahojen kanssa. Hankkeen aikaisesta ja hankkeen päätyttyä tehtävästä arvioinnista sekä näitä kos-kevistä asiakirjoista annetaan pyydettäessä tieto STM:lle ja Lounais-Suomen aluehallintovi-rastolle.

STM:n hankkeelle asettamaan valvojaan ollaan tiiviissä yhteydessä valtionavustuspäätöksen tiedoksisaannista lähtien. Valvoja kutsutaan ohjausryhmän kokouksiin ja hänelle toimitetaan ohjausryhmän kokousasiakirjat tiedoksi.

Hanke viedään Innokylään ja Innokylän verkkopalvelussa (www.innokyla.fi) tehtyä työtä hyö-dynnetään osana hankkeiden raportointia ja hankkeiden ulkoisessa arvioinnissa.

6. Hankkeen toteuttamisen merkittävimmät riskit ja miten niihin varaudutaan

Hankkeen riskit on pyritty tunnistamaan jo etukäteen ja suunnittelemaan toimintamallit niiden ehkäisemiseksi. Hankkeen aikana voi ilmaantua uudenlaisia riskejä, joihin reagoidaan nopeasti hankkeen hallinnoijan ja projektin tukena olevan Kehittäminen ja suunnittelu -yksikön toimesta. Vastuu riskien seurannasta ja varautumisesta on hankkeen hallinnoijalla sekä projektipäälliköllä. Taulukossa 1 kuvattu hankkeen toteuttamisen merkittävimmät riskit ja riskien minimointiin tähtäävät toimenpiteet.

Taulukko 1. Hankkeen toteuttamisen merkittävimmät riskit ja riskien minimointiin tähtäävät toimenpiteet

Riski	Riskin minimointiin tähtäävät toimenpiteet
Aikataulu	Hanke aikataulutetaan välitavoitteiden mukaan. Projektipäällikkö, ohjausryhmä sekä muut toimijat seuraavat aktiivisesti aikataulun toteutumista ja vie hanketta suunnitelman mukaisesti eteenpäin.
Viestintä	Riittävän tarkka viestintäsuunnitelma, johon kirjataan huolellisesti viestinnän tahot ja keinot, sekä noudatetaan suunnitelmaa. Projektipäällikkö vastaa viestintäsuunnitelman toteuttamisesta, muut toimijat ja kumppanit toteuttavat tahoillaan viestintää. Viestitään riittävän usein ja säännöllisesti sekä käytetään erilaisia viestintävälineitä ja -tapoja. Viestinnässä toteutetaan avoimuutta ja dialogisuutta. Viestitään henkilöstölle oikea-aikaisesti ja avoimesti. Kansalaisjärjestöt osallistetaan kehittämisprosesseihin ja tehdään kansalaisohjausta ja markkinointia yhteistyössä alueen järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.
Henkilöstö	Ammattitaitoinen projektihenkilöstö, joka on perehdytetty hyvin tehtäviinsä. Henkilöstö toimii osana Kainuun sotea organisaation sisällä yhteistyössä eri vastualueiden kanssa. Hankkeen hallinnoinnista vastaava Kehittäminen ja suunnittelu -yksikkö on projektihenkilöstön tukena ja reflektioijana. Operatiivisen toiminnan henkilöstö osallistetaan kehittämistyöhön tiedolla ja aktiivisella dialogisella yhteistyöllä. Huolehditaan, että esimiehet sitoutuvat hankkeen tavoitteisiin ja toteutukseen. Hankkeessa tehdään systemaattista dokumentointia heti alusta alkaen ja näin estetään tietokatkokset, mikäli projektihenkilöstö vaihtuu.
Hallinnointi	Kehittäminen ja suunnittelu -yksikkö on toteuttanut ja hallinnoinut erilaisia ja erilaisilla rahoituksilla hankkeita jo yli 15 vuotta hyvin tuloksin, joten riski epäonnistua hallinnoinnissa ei ole suuri. Myös ammattitaitoinen projektihenkilöstö ja heidän vastuunsa osaamisensa ja ammatillisuutensa ylläpitämisestä pienentävät hallinnoinnin epäonnistumista. Oikea-aikaiset, riittävän yksiselitteiset ohjeet ja hanketapaamiset (STM/AVI) tukevat hallinnoinnin onnistumista. Keskusteluyhteys STM/AVI on sujuvaa. Yhteisellä ohjausryhmällä ja hanketyön koordinaatiolla turvataan Rakennemuutos- ja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeiden riittävä yhteistyö ja yhteen nivoutuminen.
Sitoutuminen	Varmistetaan, että hankkeella on johdon tuki koko toteutuksen ajan. Projektihenkilöstön sitoutumista työhön edistetään hyvällä Kehittäminen ja suunnittelu -yksikön asiantuntijoiden tuella sekä hyvän työyhteisön ja työhyvinvoinnin edistämällä. Projektihenkilöstö saa reflektiivistä tukea pilotin toteutukseen sekä Kehittäminen ja suunnittelu -yksiköstä että operatiivisesta toiminnasta. Ohjaus- ja

	projektiryhmät sidotaan hankkeeseen dialogilla hankkeen merkityksellisyydestä ja tulosten/onnistumisen vaikutuksellisuudesta. Aktiivinen julkisuudessa oleminen tukee toimijoiden sitoutumista hankkeeseen. Tarvittavat päätökset viedään asianomaiseen päätöksentekoon mahdollisimman pian. Organisaation henkilöstö ja esimiehet osallistetaan mahdollisimman laajasti muutosprosesseihin ja kehittämiseen.
Hankkeen toimenpiteet	Riittävän yksityiskohtainen toimintasuunnitelma aikatauluineen tukee toimenpiteiden toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista. Suunnitelma laaditaan, kun rahoituspäätös on saatu.
Taloudelliset riskit	Hankkeen budjettia noudatetaan. Riski pieni, koska organisaatiolla hyvä taloushallinnon seurantajärjestelmä, ja vuosien kokemus hyvästä hankkeiden taloudenpidosta.

7. Hankkeen viestintäsuunnitelma

Hankkeen viestintäsuunnitelma on kuvattu Taulukossa 2. Viestintäsuunnitelmaa täsmennetään hankkeen alkaessa yhdessä hanketoimijoiden kanssa ja sitä täydennetään koko hankkeen ajan. Viestintä suunnitellaan hankkeessa osa-alueittain ja työpaketeittain. Suunnitelmassa huomioidaan sekä organisaation sisäinen että ulkoinen viestintä ja viestintä sidosryhmille (järjestöt, seurakunnat, yritykset). Viestinnässä huomioidaan ennakoiva viestintä sekä viestinnän vuorovaikutuksellisuus. Viestintää toteutetaan aktiivisesti. Alueellisessa viestinnässä hyödynnetään valtakunnallisesti tuotettua viestintämateriaalia.

Viestinnässä käytetään tilannekohtaisesti ja ennakkoluulottomasti mediayhteistyötä, verkkopalveluja, some-kanavia ja some- sekä hakukonemarkkinointia. Perinteisiä julisteita ja muuta painettua materiaalia käytetään harkiten kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kainuun sotien hanketoiminnan verkkosivuille kootaan hankkeessa tuotettua materiaalia.

<https://sote.kainuu.fi/tutkimus-kehittaminen-ja-suunnittelu>

Kainuun sotella on käytössä useita sosiaalisen median kanavia, noin 20 eri yksikön omaa kanavaa, Instagram, Twitter, YouTube ja LinkedIn, joilla on seuraajia yhteensä yli 10 000. Kainuun sotien verkkosivuilla on vuosittain noin 800 000 kävijää ja sivuilla on aktiivinen uutiset-osio. Lähes 100 % Kainuun sotien tiedotteista julkaistaan alueellisessa mediassa. Sotella on käytössä myös Dreambroker video-ohjelmisto, joka on koko sotien vapaassa käytössä.

Taulukko 2. Rakennuudistus-hankkeen viestintäsuunnitelma.

Viestinnän kohderyhmä	Viestinnän tavoite	Viestinnän keinot/toimenpiteet	Viestinnän sisältö	Viestinnän aikataulu	Viestinnän vastuuhenkilö ja seuranta
Sisäinen viestintä: henkilöstö, esimiehet, johto	Informoiminen, sitouttaminen, innostaminen, luottamuksen ylläpito	Intranet Kaima, sähköposti; kirjallinen tiedote/ uutiskirje, blogi kirjoitukset, videot, osaamisen kehittämisen videot. Tapahtumien tallenteet. Somekanavat	Hankkeen tavoitteet, toimenpiteet, hankkeessa esille nousseita asioita, kyselyjä	Koko hankkeen ajan. Uutiskirje 1-2 kk välein. Blogi ja video 4-6 kk välein. Koulutusvideot tarpeen mukaan. Somekanavat jatkuvaa.	Projektipäällikkö, viestijäsihteeri, kuntayhtymän johtaja, tulosaluejohtajat. Some-tiedottaminen kuuluu jokaiselle hanketyöntekijälle. Ohjausryhmä seuraa viestinnän toteutumista.
Sisäinen viestintä: yhtymähallitus, luottamusmiehet, muu henkilöstö	Informoida hankkeen tavoitteista ja toimenpiteistä sekä etene misestä. Luottamuksen ylläpito	Sähköposti, uutiskirje, videot	Hankkeen tavoitteet, toimenpiteet, hankkeessa esille nousseita asioita, kyselyjä	Koko hankkeen ajan. Uutiskirje 1-2 kk välein. Blogi ja video 4-6 kk välein. Somekanavat jatkuvaa.	Projektipäällikkö, viestijäsihteeri, kuntayhtymän johtaja, tulosaluejohtajat
Ulkoinen viestintä: väestö, asiakkaat	Informoida hankkeen tavoitteista ja toimenpiteistä sekä etene misestä. Luottamuksen ylläpito	Verkkosivustot, radio ja paikallisuutiset. Lehdet. Kainuun soten somekanavat. Tapah tumien tallenteet. Kehittäjäasiakasryhmät, asiakasfoorumit ja -raadit	Informaatio palveluista ja niiden kehittämisestä, vaikutuksista kuntalaisten arkeen. Tiedotus muutoksista	Alussa tiedote hankkeen alkamisesta ja sisällöstä. Puolivuosittain esille tulo eri välineiden avulla. Somekanavat jatkuvaa.	Projektipäällikkö, viestijäsihteeri, soten viestintäpäällikkö, kuntayhtymän johtaja, tulosaluejohtajat. Some-tiedottaminen kuuluu jokaiselle hanketyöntekijälle. Ohjausryhmä seuraa viestinnän toteutumista.
Ulkoinen viestintä: sidosryhmät, rahoittaja	Informoida hankkeen tavoitteista ja toimenpiteistä sekä etene misestä. Luottamuksen ylläpito	Verkkosivustot, radio ja paikallisuutiset. Lehdet. Kohdistettavat uutiskirjeet. Rahoittajalle normaali hankeraportointi. Hankesalkku. Kainuun soten somekanavat. Yhteiskehittäminen, asiakasfoorumit ja -raadit.	Informaatio palveluista, niiden kehittämisestä ja mahdollisten muutosten vaikutuksista.	Alussa tiedote hankkeen alkamisesta ja sisällöstä. Puolivuosittain esille tulo eri välineiden avulla. Rahoittajan edellyttämä raportointiväline. Somekanavat jatkuvaa.	Projektipäällikkö, viestijäsihteeri, kuntayhtymän johtaja, tulosaluejohtajat. Some-tiedottaminen kuuluu jokaiselle hanketyöntekijälle. Ohjausryhmä seuraa viestinnän toteutumista.

8. Osa-alue, johon avustusta haetaan

Tässä hankehakemuksessa haetaan avustusta osa-alueelle 1 Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio, osa-alueelle 2 Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen ja osa-alueelle 3 Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman mukaiseen Kainuun Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen liittyvien sote-keskustoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen liittyvien digitaalisten ratkaisujen rahoittaminen on mukana tässä Rakennuudistus-hankehakemuksessa. Kuvassa 4 on kuvattu Rakennuudistus-hankkeeseen kuuluvat osa-alueet ja niihin sisältyvät työpaketit.

Kuva 4. Kuvaus Rakennuudistus-hankkeen sisällöstä

8.1 Osa-alue1: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio

Tämä osa-alue 1 koostuu Kainuun maakunnan vapaaehtoista alueellisesta valmistelusta ja hankekoordinaatiosta. Uudistuksen eteneminen edellyttää palveluiden järjestämistehtävän valmistelun aloittamista alueilla. Lisäksi toteutettavien hankkeiden hankekoordinaatioon ja -hallintoon tarvitaan resursseja, joita kuvataan tässä osa-alueessa.

Alueellinen valmistelu on riippuvainen sekä lainsäädäntövalmistelun että muun kansallisen valmistelun etenemisestä. Tämän vuoksi valmistelu on vaiheistettava kolmeen osaan: 1) ennen hallituksen esitystä valmisteltavat asiat, 2) hallituksen esityksen jälkeen valmisteltavat asiat ja 3) lakien hyväksymisen jälkeen valmisteltavat asiat.

Tähän osa-alueeseen kuuluvat myös hankekoordinaatio ja -hallinto. Näihin liittyviä tehtäviä ovat alueellinen ja alueiden välinen yhteistyö, kansallinen yhteistyö ja hankehallinto.

8.1.1 Tavoitteet

Vapaaehtoisen alueellisen valmistelun tavoitteena on selkeyttää tulevan uudistuksen järjestämistehtävä Kainuun maakunnan alueella. Järjestämistehtävään valmistautumista edistetään tiivistämällä vuoropuhelua Kainuun kuntien ja erityisesti Puolangan kunnan kanssa. Puolangan kunta on osajäsen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä (Kainuun sotessa), muut Kainuun kunnat ovat "täysjäseniä". Syventävät keskustelut käydään valmistelun vaiheistuksen mukaisesti ennen hallituksen esitystä, hallituksen esityksen jälkeen sekä lakien hyväksymisen jälkeen. Tässä yhteydessä myös aloitetaan valmistautuminen Pelastuslaitoksen liittymisestä maakunnalliseen sotekokonaisuuteen.

Tämän valmistelun osalta odotetaan hallituksen ja ministeriöiden antamia tarkempia ohjeita, joita ei ole vielä saatavissa.

Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu on Kainuussa jo pitkällä ottaen huomioon vuosina 2005 - 2012 toteutettu Kainuun hallintokokeilu ja sen jälkeen käynnistetty ja edelleen käynnissä oleva Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä.

Hankehallinnon ja -koordinaation tavoitteena on turvata hankkeen tavoitteiden saavuttaminen hankesuunnitelman mukaisesti siten, että aikataulussa ja budjetissa pysytään. Tavoitteena on, että osa-alueittain tapahtuva eteneminen synkronoituu toisiinsa. Lisäksi tavoitteena on Rakennemuutos-hankkeen kehittämistyön nivoutuminen kiinteästi Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen.

8.1.2 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Vapaaehtoisen alueellisen valmistelun toimenpiteinä ovat keskustelut jäsenkuntien ja Kainuun soten kanssa. Puolangan kanssa keskustelut ja valmistautuminen Pelastuslaitoksen liittymisestä maakunnalliseen sotekokonaisuuteen aloitetaan. Tämän valmistelun osalta odotetaan hallituksen ja ministeriöiden antamia tarkempia ohjeita, joita ei ole vielä saatavissa.

Hankekoordinaatio toteutetaan Kainuun soten Kehittäminen ja suunnittelu -yksikön toimesta siten, että kehittämisjohtajan, erikoissuunnittelijoiden sekä kehittämissihteerin työpanosta siirretään Rakennemuutos-hankkeen kautta rahoitettavaksi työajanseurannan pohjalta. Tähän varattava resurssi arvioidaan olevan yhteensä 1 kk:n vuonna 2020 ja 3 kk:n työpanos vuonna 2021. Osana hankekoordinaatiota huolehditaan alueellisen ja alueiden välisen sekä kansallisen yhteistyön ja kansalaisten osallisuuden toteutumisesta. Kansalliseen yhteistyöhön osallistutaan aktiivisesti jakamalla kokemuksia ja oppimalla muilta mm. Innokylässä.

Rakennemuutos-hankkeelle haetaan/nimetään hankehallintoa ja toteutusta varten projektipäällikkö ja projektisihteerin/viestijä. Molempien työajasta 50 % lasketaan hankehallintoon ja 50 % osa-alueiden 2 ja 3 toteutukseen koko hankeajaksi. Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa yhteisen ohjausryhmän kautta hankehallinto myös koordinoituu ja kehittämisaskellukset saadaan synkronoitua sekä ajallisesti että toiminnallisesti. Kainuun soten Kehittäminen ja suunnittelu -yksikkö tukee ja ohjaa hankehenkilöstöä ja kehittämistyötä. Lisäksi perustetaan riittävä määrä projektiryhmiä kummankin hankkeen operatiivisen toiminnan toteuttamiseen ja tukemiseen. Ohjausryhmän kokoontumisista sovitaan hankkeen alkaessa, ensimmäinen kokous pidetään mahdollisimman pian.

Kansalaisten osallisuutta tuetaan koko hankkeen ajan eri muodoissa ja osallistetaan hankkeeseen sen eri vaiheissa.

8.1.3 Toteutusaikataulu ja vaiheistus suhteessa lainsäädännön valmisteluun

Osa-alueen 1 Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio toteutusaika on hankkeen kestoajaksi eli 1.8.2020 – 31.12.2021. Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu on esitetty taulukossa 3.

Alueellisen valmistelun syventävät keskustelut kuntien kesken käydään valmistelun vaiheistuksen mukaisesti ennen hallituksen esitystä, hallituksen esityksen jälkeen sekä lakien hyväksymisen jälkeen. Pelastuslaitoksen osalta valmistautumista jatketaan hallituksen antamien ohjeiden ja linjausten mukaisesti. Aikaisemman valmistelun aineistoa hyödynnetään soveltuvin osin.

Taulukko 3. Osa-alue 1 Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu

Vaihe	Ennen hallituksen esitystä	Hallituksen esityksen jälkeen	Lakien hyväksymisen jälkeen
1. Keskustelut jäsenkuntien kanssa	x	x	x
2. Keskustelut Puolangan kunnan kanssa		x	x
3. Pelastuslaitoksen tehtävien liittäminen maakunnan tehtäviin		x	x

Hankekoordinaatio ja -hallinnointi alkavat heti hankkeen käynnistyessä elokuussa 2020 kestäen hankkeen loppumiseen 12/2021 asti. Hankekoordinaation ja -hallinnon vaiheistus on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Osa-alue 1 Hankekoordinaatio ja -hallinto

Vaihe	1-4/2020	8-12/2020	1-3/2021	4-6/2021	7-9/2021	10-12/2021
1. Hankkeen valmistelutoimet 1/20 -4/20	x					
2. Hankkeen aloitustoimet		x				
3. Hankekoordinaatio ja -hallinto		x	x	x	x	x
4. Hankkeen lopetustoimet						x

8.1.4 Odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu on Kainuussa jo pitkällä ottaen huomioon vuosina 2005 - 2012 toteutetun Kainuun hallintokokeilun ja sen jälkeen käynnistetyn ja edelleen käynnissä olevan Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän. Vapaaehtoista alueellista valmistelua jatketaan edelleen täsmentämällä kuntien yhteistoimintaa ja sote-palveluiden maakunnallista järjestämistä.

Hankekoordinaatiolla pyritään siihen, ettei hankkeessa tehdä päällekkäisiä toimia vaan kaikki toiminta sovitetaan yhteen. Lisäksi näin varmistetaan koko hankkeen ajan, että hanke etenee ja hankkeessa toimitaan hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hankekoordinaatiolla sovitetaan myös laajemmin yhteen eri hankerahoituksella tehtävät työt. Rakennuudistuksella on useita liityntäpintoja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen, joiden koordinoimisella tehostetaan molempien hankkeiden tuloksien saavuttamista.

Hankekoordinaatiolla varmistetaan se, että hankeraha käytetään tarkalleen siihen, mihin se on tarkoitettu.

8.1.5 Kokonaiskustannukset

Taulukossa 5 on esitetty Osa-alue 1 Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaation kokonaiskustannukset jaettuna valtionavustukseen ja omarahoitukseen.

Taulukko 5. Osa-alue 1 Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio kokonaiskustannukset

Rahoitus / vuosi	2020	2021	Yhteensä
Kustannukset yhteensä €	56 688	97 433	154 120
josta			
Valtionavustus	45 350	77 946	123 296
Omarahoitus	11 338	19 487	30 824

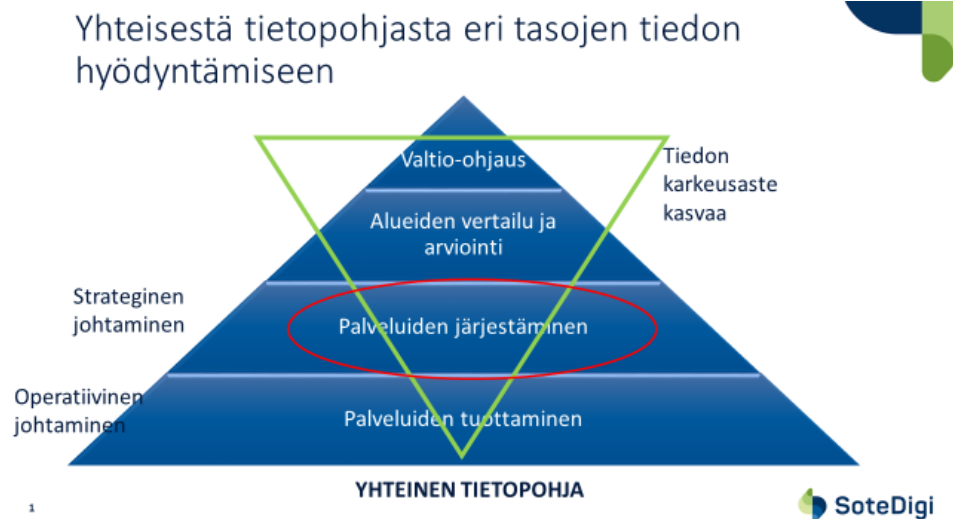
Kustannukset on eritelty tarkemmin liitteenä olevassa talousarviolaskelmassa.

Budjetti sisältää valmistelutyön kustannuksia työpanoksen siirtona ajalta 2.1. – 30.4.2020 yhteensä 15 000 €.

8.2 Osa-alue 2: Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen

Johtamisen ja ohjauksen kehittämisen osa-alueen kehittämisessä pyritään edistämään ja tukemaan Kainuun sotien maakunnallista järjestämistä Kainuussa. Kehittämisen taustalla on edellisen vaalikauden aikana valmisteltu maakunta- ja soteuudistuksen järjestämisen käsikirja, joka on konkreettinen apuväline maakunnan järjestämistehtävän hallintoihin ja organisointiin. Järjestämisen käsikirjaa käytetään soveltuvin osin. Kehittämisessä hyödynnetään aiemmassa Kainuun maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa tehtyä työtä.

Toisaalta johtamisen ja ohjauksen kehittämisessä tavoitellaan sitä, että Kainuussa sote-palvelujen järjestämistä voidaan johtaa luotettavalla ja ajantasaisella tiedolla. Kehittäminen kiinnitetään Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) käynnistämään Toivo-ohjelmaan ja sen SoteDigi Oy:n hallinnoimaan Virta- ja VALTAVA-hankkeisiin. Virta-hankkeessa tuetaan tietojohtamista tukevia organisaatioriippumattomia ja kansallisesti yhteneväisiä tietosisältöjä julkisen sote-palvelujen järjestäjän tarpeisiin. Pyrkimyksenä on, että samaa yhteistä tietopohjaa hyödynnetään niin operatiivisessa johtamisessa, strategisessa johtamisessa kuin alueiden vertailussa ja arvioinnissa aina valtio-ohjauksen tarpeisiin asti. (Kuva 5).

Kuva 5. Tietojen hyödyntäminen eri tasoilla yhteisestä tietopohjasta (SoteDigi Oy)

Johtamisen ja ohjauksen kehittämisen osa-alue on Kainuussa jaettu neljään työpakettiin. Työpakettien tehtävät liittyvät, limittyvät ja tukevat osa-alueen toisten työpakettien tehtäviä.

- Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet,
- Työpaketti 2. Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen,
- Työpaketti 3. Tietojohtamista tukevat työvälineet ja
- Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti

8.2.1 Tavoitteet

Johtamisen ja ohjauksen osa-alueen kehittämisessä tavoitellaan Kainuun sotien johtamisen kokonaisvaltaista kehittämistä sote-palvelujen järjestäjän näkökulmasta. Sote-järjestäjän tehtävät on määritelty sote-järjestämisen käsikirjassa. Sote-järjestäjän tehtävi-

nä on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, kustannusvaikuttavat ja tuottavuudeltaan hyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Johtamisen ja ohjauksen kehittämisessä huomioidaan Kainuun alueelliset erityispiirteet. Tietojohtamista kehitetään maakuntatasoisen suunnitelman pohjalta. Kainuussa on jo aiemmin tehty kehittämisen pohjaksi arvio tietojohtamisen kypsyystasosta yhteistyössä SoteDigi Oy:n kanssa. Tämän pohjalta on tunnistettu priorisoidut kehittämiskohteet. Tavoitteena on kehittyä tietojohtamisessa korkeammalle tasolle, mihin Kainuun sotessa on hyvät ”tekniset” edellytykset, koska käytössä on mm. vähän lähdejärjestelmiä ja kirjaamis-käytäntöjen yhtenäistämiseksi on tehty vuosien ajan paljon työtä. Sosiaalihuollon puolella kirjaamisessa on kuitenkin edelleen kehittämistä. Kainuun soten tietojärjestelmät on konsolidoitu jo Kainuun maakunta -kuntayhtymän toiminnan alusta lähtien, joten integroidun sosiaali- ja terveydenhuollon organisaation tietoja on saatavissa parhaimmillaan viiden-toista vuoden ajalta, mutta niiden hyödyntäminen on vielä vähäistä. Tietojen hyödyntäminen edellyttää tiedolla johtamisen kypsyystason nostamista.

Kainuun soten alueellinen tietojohtamisen kehittäminen kytketään Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön (STM) käynnistämään Toivo-ohjelmaan ja sen Virta-hankkeeseen. Kainuun sote sitoutuu Toivo-ohjelman kehittämissyhteistyöhön, jossa luodaan ja käyttöön otetaan yhteisiä kansallisia toimintamalleja ja määrittelyjä tiedolla johtamisen kehittämisen pohjaksi. Toivo-ohjelman kehittämissyhteistyöhön osallistumalla varmistetaan mahdollisimman kattava tietojen yhdenmukaisuus ja alueiden vertailukelpoisuus. Kehittämissyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä alueellisia hankkeita koordinoivan SoteDigi Oy:n kanssa. Yhteistyön jatkamisesta on sovittu SoteDigi Oy:n edustajien kanssa. Kainuun sote osallistuu aktiivisesti tulevaan SoteDigi Oy:n kokoamaan tiedolla johtamisen verkostoon.

Johtamisen ja ohjauksen kehittämisen osa-alue on hankkeessa jaettu neljään työpakettiin, joissa keskitytään palvelujen järjestäjän näkökulmaan. Työpakettien tehtävät liittyvät suunnittelu- ja seurantajärjestelmien rakentamiseen ja siellä erityisesti tiedolla johtamisen kehittämiseen sekä palvelutuotannon ohjauksen ja valvonnan kehittämiseen.

Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet

Järjestämistehtävän selkiyttämiseen ja järjestäjän tietotarpeisiin liittyvä kehittäminen perustuu edellisen vaalikauden aikana valmisteltuun järjestämisen käsikirjaan soveltuvin osin. Käsikirja on apuväline maakunnan järjestämistehtävien ja hallinnon organisointiin. Sen tavoitteena on selkiyttää järjestämisen kokonaisuuteen liittyvät konkreettiset tehtävät. Tässä työpaketissa keskitytään käsikirjan sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen järjestämiseen liittyviin kysymyksiin, niiden arviointiin ja valvontaan sekä asiakas- ja asukasnäkökulmaan.

Tavoitteena tässä työpaketissa on selvittää sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvät muutokset Kainuussa sekä järjestäjän organisoituminen. Tavoitteena on laatia suunnitelma järjestämisen tietomallin käyttöönottamiseksi Kainuun sotessa ja toteuttaa sen priorisoitu käyttöönotto. Sote-järjestäjän tietomallilla varmistetaan, että sote-palvelujen järjestäjä kykenee suunnittelemaan, johtamaan, seuraamaan, ohjaamaan ja valvomaan koko toimintaa sekä oman toiminnan että ostopalvelujen osalta. Tämä edellyttää strategisen johtamisen ja strategiaprosessin vahvistamista.

Sote-palvelujen järjestäjän tietotarpeet perustuvat järjestämisen tehtäviin. Tavoitteena on selvittää, mistä ja miten sote-palvelujen järjestäjä saa tarvitsemansa tiedot päätöksien, suunnittelun ja ennakkoinnin tueksi. Lisäksi tavoitteena tietojohtamisessa on, että päätökset perustuvat aina analysoituun tietoon. Palvelujen järjestäjän tehtäviä ja tietotarpeita ovat mm. alueen väestön hyvinvoinnin ja terveyden sekä niihin yhteydessä olevien tekijöiden seuranta väestöryhmittäin, asukkaiden palvelujen tarpeen määrittely, palveluverkon suunnittelu, yhdenvertaisesta palvelujen saatavuudesta huolehtiminen, palve-

lujen tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisen, palvelujen tuottamistavan määrittelemisen ja strateginen hankinta, palvelujen tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta vastaaminen (myös omavalvonta), palvelujen yhteensovittamisen kokonaisvastuu ja integraatio, toiminnan ja talouden tasapainosta huolehtiminen sekä asukkaiden ja asiakkaiden osallisuuden varmistaminen. Järjestäjän tiedolla johtamisen toiminnan tehostuminen edesauttaa myös operatiivisen toiminnan johtamista ja sen kehittymistä.

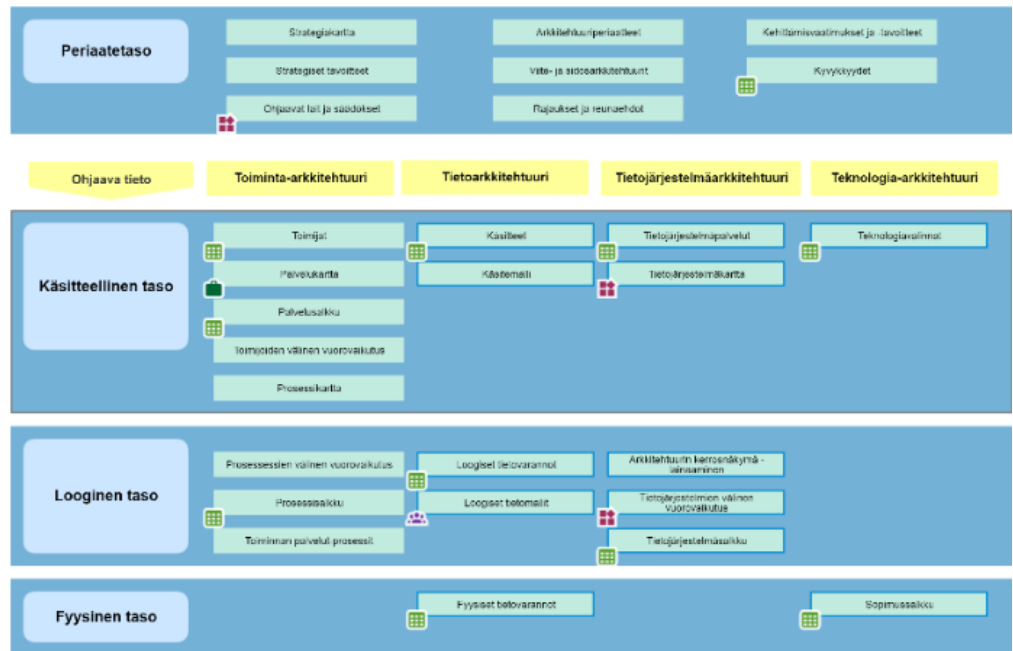
Kuvassa 6 on kuvattu Kainuun soten organisaatiokaavioon palvelujen järjestäjän tietojohdamisen taso sekä palvelujen järjestäjän tarvitsemia tietoja. Tämän työpaketin tehtävien tavoitteet kohdistuvat Kainuun sotessa tulosaluetasolla strategiseen johtamiseen. Tätä tietojohdamisen tarkastelua tehtiin SoteDigi Oy:n kanssa syksyllä 2019 toteutetussa Tietojohdamisen pilotissa Kainuussa.

Palvelujen järjestäjän tietojohdamisen taso ja näkökulma

Kuva 6. Palvelujen järjestämisen tietojohdamisen taso ja näkökulma Kainuun sotessa (Lähde: SoteDigi Oy)

Järjestämistehtävän selkiyttämisessä auttaa kokonaisarkkitehtuurin kuvaaminen ja kokonaisuuden hahmottaminen sen avulla. Kainuun sotella on käytössä Arterin ARC-ohjelma, jota käytettiin aiemmassa Kainuun maakunta- ja sote-valmistelussa. Valmistelun aikana Kainuussa kokonaisarkkitehtuuryö aloitettiin tietojärjestelmä-, teknologia- ja tietoarkkitehtuurin kuvaamisella. Vähitellen kokonaisarkkitehtuuryössä siirryttiin toiminta-arkkitehtuurin kuvaamiseen sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta. Myös maakunnan strategian kuvaamista järjestelmään alettiin suunnitella. Työ jäi valmistelussa kesken. Tässä hankkeessa jatketaan kokonaisarkkitehtuurin kuvaamista toiminta-arkkitehtuurin osalta ja kytketään tietojärjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuuri osaksi tieto- ja toiminta-arkkitehtuuria sekä organisaation strategiaa. Kuvassa 7 on Kainuun maakunta- ja sote-valmistelun aikainen Kainuun JHS 179 kokonaisarkkitehtuurin mukainen tavoitetilä, jonka pohjalta kokonaisarkkitehtuuryötä jatketaan tässä hankkeessa.

Kuva 7. Kainuun JHS 179 kokonaisarkkitehtuurin tavoitetila (Kainuun maakunta- ja sotevalmistelu 2018 - 2019)

Tavoitteena on luokitella kaikki sosiaali- ja terveystalvet palveluluokkiin ja palvelut kytetään sote-tietopaketteihin ARC-ohjelmassa. Ohjaustietoa tarvitaan palvelunäkökulmasta, asiakas- tai hoitoketjunäkökulmasta sekä organisaationäkökulmasta. Sote-tietopakettien mukaan raportoitua tietoa käytetään myös alueiden välisessä vertailussa.

Työpaketti 2. Tietojohdamisen kyvykkyiden kehittäminen

Tietojohdamisen kyvykkyiden kehittämisen tavoitteena on nostaa tietojohdamisen tasoa Kainuun sotessa. Tieto ja kyvykkyys sen hyödyntämiseen johtamisessa auttavat organisaatiota palvelemaan asiakasta entistä paremmin ja kustannusvaikuttavammin. Tietojärjestelmien avulla tietoja voidaan hyödyntää johtamisessa, suunnittelussa ja ennakoinnissa tehokkaammin. Tavoitteena on valmistaa organisaatiota kehittyneen tietojohdamisen järjestelmän käyttöönottoon ja hyödyntämiseen. Tähän pyritään sekä tietojohdamisen kokonaisvaltaisella suunnittelulla että tietojohdamisen suunnitelmallisella kehittämisellä. Tietojohdamisen kokonaissuunnitelma laaditaan maakuntatasoisesti ja se pohjautuu järjestäjän tietotarpeisiin.

Tietojohdamisen suunnitelmallisessa kehittämisessä hyödynnetään SoteDigi Oy:n laatimaa yhtenäistä suunnitelmapohjaa. Tietojohdamisen kehittämisen pohjaksi alueiden on edellytetty tekvän arvion tietojohdamisen kypsyystasosta, jonka pohjalta tunnistetaan priorisoidut kehittämiskohteet. Tämä on jo toteutettu Kainuun sotessa. Tietojohdamisen arviointimalli tukee tietojohdamisen jatkuvaa kehittämistä.

Kainuun sotessa on jo toteutettu tietojohdamisen nykytilan analysointi ja tietojohdamisen kypsyystason arviointi eri näkökulmista. STM:n toimeksiantona kehitettyä tietojohdamisen arviointimallia noudattava verkkokysely toteutettiin marras-joulukuun 2019 vaihteessa Kainuun sotien johdolle ja asiantuntijoille lähetetyllä kyselyllä. Tietojohdamisen analysointi ja arviointi liittyi SoteDigi Oy:n Kainuun sotien kanssa touko-syyskuussa 2019 toteuttamaan Tietojohdamisen pilottiin. Arviointimalli koostuu 10 osa-alueesta, jotka tarkastelevat tietojohdamista eri näkökulmista. Arviointi toteutettiin asteikolla 1-5. Kokonaisuutena keskiarvot vaihtelivat välillä 1,84 - 3,58. Kyselyyn vastaajat arvioivat tiedon johtamisen osa-

alueiden toteutuvan Kainuun sotessa heikoimmin (tiedon hankinta, tiedon organisointi ja varastointi, tietotuotteet ja palvelut). Näiden osa-alueiden parantaminen edellyttää välineitä ja tiedon johtamisen toteutustapojen kehittämistä.

Tietojohdamisen eri osa-alueiden järjestelmällisen ja kokonaisvaltaisen kehittämisen toteutumiseksi tavoitteena on muodostaa strategiasta ja toimintalähtöisestä kokonaisarkkitehtuurista johdettu tietojohdamisen kehittämissuunnitelma, joka sisältää mm. toimenpiteet, vastuut, resurssoinnin, aikataulut sekä toteutumisen seurannan ja arvioinnin. Kainuun sotien tietojohdamisen kehittämistoimenpiteet tunnistettiin tietojohdamisen arviointimallin pohjalta. Kehittämissuunnitelman toimenpiteinä tunnistettiin seuraavat toimet, joita Kainuun sotien tietojohdamisen kehittämisessä on tavoitteena ensimmäiseksi ryhtyä toteuttamaan:

- Strategian purkaminen tavoitteiksi ja tavoitteiden toteutumista kuvaaviksi mittareiksi, jolla varmistetaan strategian jalkautuminen omassa organisaatiossa ja sen ulkopuolelle
- Strategian avaaminen tietotarpeiden näkökulmasta ja eri tason tietotarpeiden ja niiden vastuiden määrittäminen
- Tiedon hankinnan prosessin ja eri toimijoiden roolien kuvaaminen osana tietojohdamisen käytäntöjä
- Mittaritiedon järjestelmällinen hyödyntäminen päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden mittaustiedon yhteensovittamisen varmistaminen
- Datan analysoinnin käytäntöjen ja vastuutahojen määrittäminen
- Saadun mittaritiedon peilaaminen sen hetkiseen toimintaan ja toiminnassa tapahtuneisiin muutoksiin, toimenpiteiden tekeminen mittaritiedon pohjalta ja toiminnan muutoksen varmistaminen
- Osaamisen ja koulutuksen varmistaminen

Työpaketti 3. Tietojohdamista tukevat työvälineet

Työpaketti 3 koostuu tietojohdamista tukevien työvälineiden käyttöönotosta ja/tai määrittelytyöstä. Näillä tavoitteillaan osaltaan organisaation kyvykkyyden lisäämistä osana kehittyntä tietojohdamisen järjestelmää. Työvälineiden käyttöönoton tavoitteena on tehostaa tietotuotantoa, tiedon käsittelyä ja analysointia, jotta tiedolla johtamisessa tarvittava tieto olisi johdon käytettävissä helposti ja luotettavasti ja mahdollisimman reaaliaikaisesti. Tavoitteena on myös, että tiedolla johtamisen pohjana oleva data olisi laadukasta ja sitä osattaisiin hyödyntää tehokkaasti. Lisäksi pyrkimyksenä on, että Kainuun sote pystyy tuottamaan vertailukelpoista tietoa valtakunnallisiin tarpeisiin.

Näihin tavoitteisiin pyritään

- a) kehittämällä ja käyttöönottamalla uudistettu TIJO-malli,
- b) käyttöönottamalla raportointijärjestelmä,
- c) ~~uudistamalla taloushallinnon raportointijärjestelmä~~, 19.8.2020
- d) määrittelemällä ja käyttöönottamalla Digitaalinen ohjaustaulu tukemaan tulevaisuuden sote-keskuksen toiminnanohjausta sekä
- e) käyttöönottamalla alueellinen reaaliaikainen asiakaspalautejärjestelmä tukemaan mm. tulevaisuuden sote-keskuksen johtamista ja uudistamista

a) TIJO-mallin kehittäminen ja uudistetun mallin käyttöönotto

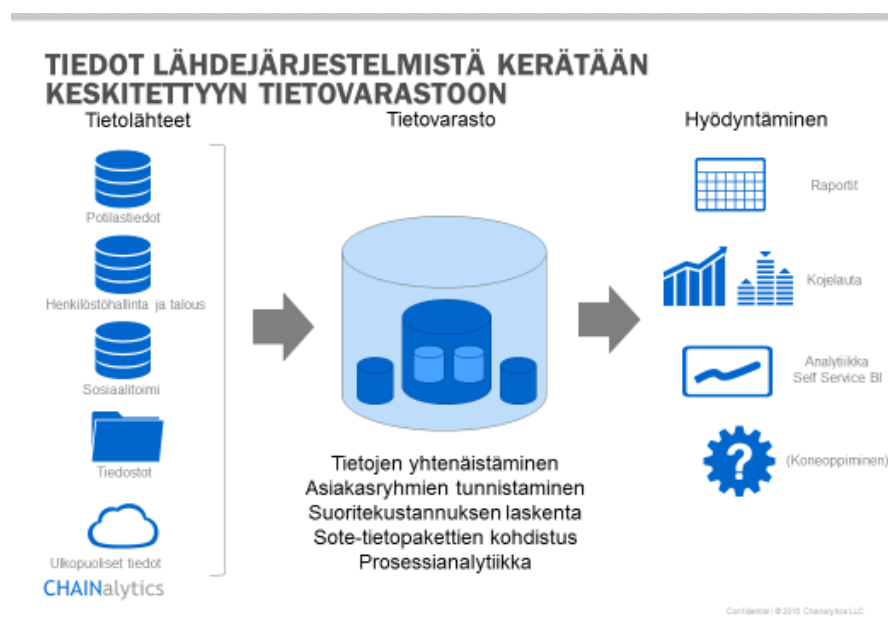
Kainuun sotien tietojärjestelmäkokonaisuus sisältää lukuisia tietojärjestelmiä ja niiden välisiä integraatioita. Näitä ovat mm. asiakas- ja potilastietojärjestelmät, eri hoidon apujärjestelmät, talouden ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät. Asiakas- ja potilastietojärjestelminä käytössä ovat LifeCare ja ProConsona, taloushallinnon järjestelmä on SAP, ja henkilöstöhallinnossa Pegasos-järjestelmä. Kainuun sote on liittynyt Kantaan terveydenhuollon tietojen osalta vuonna 2014, sosiaalihuollon osalta liittymistä valmistellaan. Tietojärjestel-

mät on ollut konsolidoituna maakunnallisesti jo Kainuun maakunta -kuntayhtymän alusta eli vuodesta 2005 lähtien, joten integroidun sosiaali- ja terveydenhuollon organisaation tietoja on hyödynnettävissä viidentoista vuoden ajalta. Eri tietojärjestelmissä on omat raportointimahdollisuutensa, joista saadaan tarpeellista tietoa päätösten tueksi ja kansallisiin tarpeisiin. Kustannusten ja suoritustietojen yhdistäminen on kuitenkin ollut haastavaa, mikä on osaltaan hankaloittanut tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Kainuun sotessa on ollut käytössä vuodesta 2015 lähtien Johdon työpöytä, jonka taustalla on Eksoten, Sitran ja Chainalytics Oy:n yhteistyönä laatima tietojohdamisen malli ja sitä tukeva järjestelmä (TIJO). Tietojohdamisen malliin kerätään tietovarastoon tietoja perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon sekä sosiaalipalveluiden lähdejärjestelmistä sekä ulkoisista tietopankeista. Tämä työpöytäratkaisu on tarkoitettu tukemaan erityisesti sosiaali- ja terveystietojen strategisten muutosten pitkän aikavälin ennustamista ja seurantaan, johon on yhdistetty sisäinen (toiminta, talous, henkilöstö) ja ulkoinen tieto. Johdon työpöytä ja TIJO:a ei ole päivitetty Kainuussa muutama vuoteen ja sen käyttö on nykyään ollut vähäistä.

Kainuun sotessa on selvitetty Johdon työpöydän tarpeellisuutta ja sen hyödyntämisen mahdollisuuksia Kainuun soten tietojohdamisen kokonaisuudessa. Selvityksessä Kainuun sote hyödynsi SoteDigi Oy:n asiantuntijoita. Selvityksessä todettiin, että nykyinen Johdon työpöytä -ratkaisu ei tue järjestäjän tietojohdamista. Järjestelmä vaatii edelleen kehittämistä, jotta sitä voidaan käyttää järjestäjän tietojohdamisen työvälineenä. Eksotessa vuonna 2017 jatkokehitettiin heillä käytössä olevaa tietojohdamisen järjestelmää TIJO2-tietomalliin. TIJO2-tietojohdamisen malli hyödyntää sote-tietopaketteja yhdistämällä niitä toiminnanohjauksen näkökulmasta. Järjestelmässä on kehitetty myös asiakassegmentointiin ja toiminnanohjaukseen tietomallia eri segmentteihin dynaamisesti luokiteltujen asiakkaiden hoito- ja palveluketjujen osalta, liittäen siihen eri toimijoiden roolien ja vastuiden lisäksi kustannustiedot sekä potilaan/asiakkaan hoidon ja palveluiden ohjauksen tilannetiedot.

Kuvassa 8 on kuvattu TIJO-järjestelmän periaatteet. TIJO:ssa tiedot kerätään lähdejärjestelmistä tietovarastoon. Tietolähteinä käytetään organisaation lähdejärjestelmiä. Tietovarastossa tapahtuu tietojen yhtenäistäminen, asiakasryhmien tunnistaminen, suoritekustannuksen laskenta, sote-tietopakettien kohdistus ja prosessianalytiikka. Tietovarastossa käsiteltyä tietoa hyödynnetään raportointi- ja analytiikkajärjestelmän avulla erilaisten raporttien ja näkymien muodossa, kojelaudalla, analytiikassa ja sitä on mahdollista jatkossa hyödyntää myös erilaisissa tekoäly- ja koneoppimisen projekteissa.

Kuva 8. TIJOn periaatteet (Lähde: Chainalytics Oy)

TIJO-mallin kehittämisen tavoitteena Kainuussa on, että järjestelmä tukee sote-palvelujen järjestäjää tietotarpeissa antaen palvelujen järjestämisessä tarvittavaa tietoa yhtäläisesti niin omasta toiminnasta kuin ostopalveluistakin mahdollisimman reaaliaikaisesti. Myös tietojen luokittelu niin sote-tietopaketeittain kuin palveluluokittain on ehdottoman tärkeää järjestäjän näkökulmasta. Sote-tietopaketeittain raportoitua tietoa tarvitaan, jotta maakuntia voidaan vertailla keskenään, joten tiedot on saatava järjestelmästä näin luokiteltuna. Sote-tietopakettimalli ei määritä palvelutuotannon organisaatorakennetta eikä TIJO:n tietomallia rakenneta organisaatiolähtöisesti. Tietojohtamisen mallin suunnittelussa näkökulmana ovat sote-palvelujen järjestäjän näkökulma ja järjestäjän tietotarpeet. Tämän lisäksi kehittämisessä on tavoitteena, että järjestelmää voidaan tulevaisuudessa hyödyntää myös tuotannon näkökulmasta ja sen tietotarpeissa.

Tietojohtamisen mallin uudistaminen, toteutus ja järjestelmän käyttöönotto Kainuun ympäristöön vaatii määrittelytyötä yhdessä ohjelmantoyentajan ja Kainuun soten eri asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena on, että organisaation omat tietohallinnon ammattilaiset ovat mahdollisimman paljon mukana myös tietovaraston suunnittelu- ja rakentamistyössä yhdessä ohjelmantoyentajan kanssa, jotta tämän tyyppistä osaamista saadaan kasvatettua organisaatiossamme. Kainuun tulevaisuuden tavoitteena pidetään edelleen tietoallasta, joko omaa, erwa-alueen tai valtakunnan yhteistä ratkaisua. Kainuu seuraa tilanteen kehittymistä ja osallistuu aktiivisesti tietoaltaita koskeviin keskusteluihin sekä erwa-alueella että kansallisesti. Päätökset tietoaltaasta tehdään myöhemmin, kun valtakunnan ja/tai erwa-alueen ratkaisut tietoaltaista on tehty. Tietoallastavoitteeseen pyrkimistä auttaa osaltaan se, että tähän projektiin resurssoidaan ja osallistetaan tiiviisti omia asiantuntijoita. Näin tietotaito saadaan jäämään omaan organisaatioon. Tässä hankkeessa tavoitteena oleva tietovarastoratkaisu on tällä hetkellä tarpeellinen ja riittävä, jotta tiedolla johtamista voidaan toteuttaa tehokkaasti ja samalla saadaan nostettua tiedolla johtamisen kyvykkyyttä.

TIJO:n uudistamiseen saadaan SoteDigi Oy:n asiantuntijatukea, jotta kansalliset piirteet ja vaateet saadaan kokonaisuudessaan mukaan tietomalliin mm. sote-tietopakettien osalta. Tässä kehittämisessä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä vastaavien kuntayhtymien kanssa, jossa TIJO-järjestelmää ollaan ottamassa käyttöön (esim. Eksote ja Soite).

b) Raportointijärjestelmän käyttöönotto

Kainuun sotessa ei ole tällä hetkellä käytössä raportointijärjestelmää, jolla eri tietolähteistä saatavaa tietoa voitaisiin yhdistellä kätevästi. Tällaista järjestelmää tarvitaan mm. TIJO-kokonaisuuteen (kohta a) TIJO:sta saatavien tietojen raportointia, visualisointia ja analysointia varten, mutta järjestelmää hyödynnetään muussakin raportoinnissa ja visualisoinnissa. Käytössä olevat Johdon työpöydän käyttöliittymät eivät mahdollista omatoimista raporttien tuottamista. Kainuun sotella on tavoitteena saada käyttöön raportointijärjestelmä, jolla voidaan yhdistää eri tietoja, raportoida sekä jakaa tietoja eri näkökulmista ja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Raportointijärjestelmän käyttöönottamisen tavoitteena on tehostaa ja parantaa tietotuotantoa suunnitelmallisesti. Tämä edellyttää työvälineen hankkimisen lisäksi tarvittavaa resurssointia raportointi- ja analytiikkatyöhön sekä riittävää osaamista näihin. Raportointijärjestelmän käyttöönottoon liittyen suunnitellaan raportointi- ja analysointityön organisointi Kainuun sotessa osana tietojohtamisen kyvykkyyden kehittämistoimenpiteitä.

e) Taloushallinnon raportointijärjestelmän uudistaminen 19.8.2020

Kainuussa on käytössä taloushallinnon raportoinnissa SAP-tietojärjestelmä. Tätä järjestelmää on kehitettävä, jotta Kainuun sote voi tuottaa vertailukelpoista taloustietoa valtakunnalliseen arviointiin ja vertailuun.

Toteutettavan ratkaisun taustalla on muutos, jonka myötä kunnat ja maakunnat toimittavat taloustilastot eli tilinpäätös-, talousarvio- ja muut taloustiedot XBRL (eXtensible Business Reporting Language) -muodossa Valtiokonttorille, kuntatalouden tietopalveluun. Kuntien taloustietojen tiedonkeruuvastuu siirtyy Tilastokeskukselta Valtiokonttorille vuonna 2021.

Muodostettaessa raportteja SAP BI-järjestelmästä ja toimitettaessa niitä eteenpäin ulkopuoliseen tietojärjestelmään, SAP edellyttää ns. OpenHub-lisenssin hankkimista SAP:iin. Tällaista lisenssiä Kainuun soten järjestelmässä ei ole, joten raportteja ei voida muodostaa ulkopuolisiin tietojärjestelmiin SAP BI-järjestelmästä. Taloushallinnon raportin toimitaminen vaaditussa XBRL-muodossa edellyttää myös työtä SAP-järjestelmään, jotta ai-neisto saadaan lähtemään oikeanmuotoisena tiedostona.

d) Digitaalisen ohjaustaulun määrittely ja käyttöönotto tukemaan tulevaisuuden sote-keskuksen toiminnanohjausta

Tulevaisuuden sote-keskukseen suunnitellussa toimintamallissa hyödynnetään toimintaa ohjaavaa paperista ohjaustaulua. Tavoitteena on, että tämä paperinen versio kehitetään sähköiseksi digitaalseksi ohjaustauluksi tukemaan tulevaisuuden sote-keskuksen operatiivista johtamista. Tavoitteena on määrittellä digitaalisen ohjaustaulun vaatimukset paperiseen ohjaustauluun perustuen. Ohjaustauluun tuodaan puhelimen käytön rinnalle vahvasti digitaalisia palveluita kuten Omasotea ja etäyhteyksiä. Digitaalisessa ohjaustaulussa on tarkoitus hyödyntää hankittavaa raportointijärjestelmää (ks. kohta a). Digitaalisessa ohjaustaulussa tarvitaan asiakkailta tietoa käyttäjäkokemuksesta sekä työntekijöiden työhyvinvoinnista ja tiedot on tarkoitus saada reaaliaikaisesta asiakaspalautejärjestelmästä (ks. kohta f). Digitaalisen ohjaustaulun kehittäminen linkittyy tiiviisti Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämiseen.

e) Alueellisen reaaliaikaisen asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto tukemaan mm. tulevaisuuden sote-keskuksen johtamista ja uudistamista

Tulevaisuuden sote-keskuksen johtamisessa tarvitaan myös asiakkaiden näkemystä ja palautetta heidän saamastaan palvelusta ja asiakaskokemuksesta. Tätä tuetaan ottamalla käyttöön alueellinen asiakaspalautejärjestelmä. Asiakkailta saatua tietoa hyödynnetään tiedolla johtamisessa.

Tavoitteena on saada käyttöön alueellinen reaaliaikainen asiakaspalautejärjestelmä. Asiakaspalautejärjestelmän on oltava nopea- ja helppokäyttöinen, jotta asiakkaiden on helppo antaa palaute. Toisaalta asiakkaiden palautteen on oltava mahdollisimman reaaliaikaisesti käytettävissä. Ennen hankintaa selvitetään, mitä asiakaspalautteelta organisaatiossa haetaan; millä tavalla tietoa halutaan kerätä, mihin tietoon perustuen kysely lähtee tai riittääkö asiakaspalautteena NPS. (NPS eli Net Promoter Score -suosittelevuusmittari, joka on maailman käytetyin käyttäjäkokemuksen ja erityisesti asiakasuskollisuuden mittari ja jota on käytetty myös sosiaali- ja terveyspalveluissa.) Kainuun sotessa on viime vuonna kokeiltu terveyskeskuksen ja päivystyksen vastaanotto toiminnassa uudenlaista tapaa kerätä asiakaspalautetta. Kysely lähetettiin potilaille tekstiviestillä käynnin jälkeen, mutta vastaaminen vaati älypuhelinia, mikä rajoitti palautteen antamista. Tämän vuoksi tavoitteena on toteuttaa ratkaisu, jossa vastaaminen on asiakkaalle vaivatonta, eikä se ole sidoksissa vain yhteen välineeseen esim. älypuhelimeen.

Tavoitteena on, että tätä samaa palautejärjestelmää voidaan käyttää myös työntekijöiden tyytyväisyyden mittaamiseen. Työntekijöiden tyytyväisyystietoja tarvitaan tulevaisuuden sote-keskuksen digitaalisessa ohjaustaulussa (ks. edellinen kohta e). Tavoitteena on, että palautetiedot siirtyvät automaattisesti digitaalisen ohjaustauluun.

Asiakaspalautejärjestelmän kehittäminen linkittyy tiiviisti Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämiseen.

Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti

Työpaketti 4 käsittää tiedolla johtamisen pilotin Asiakkaan kokema terveyshyöty ja kustannusvaikuttavuus, joissa on kyse palvelutuotannon ohjaus ja valvonta -tehtävään liittyvästä vaikuttavuusperusteisen ohjausmallin kokeilemisesta. Kokeilussa hyödynnetään Kainuun sotessa kuvattua sydänpotilaan Kotoa kotiin -hoito- ja palveluketjua, joka ulottuu läpi koko integroidun organisaation sisältäen niin erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon kuin sosiaalihuollonkin palveluja. Pilotissa ovat mukana järjestötoimijoina Suomen Sydänliitto ry ja Kainuun Sydänyhdistys ry. Pilotti linkittyy tiiviisti Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämiseen.

Pilotissa hyödynnetään Rakennusuudistus-hankkeessa käyttöön otettavaa uudistettua TIJO:a (kts. Työpaketti 3, kohta a). TIJO-järjestelmästä haetaan pilotissa organisaation hoito- ja palveluketjun tiedot. Pilotissa tarkastellaan myös järjestötoimijoiden puolelta saatavaa tietoa. Kainuun sotessa ollaan ottamassa käyttöön Sydänliiton Tulppa-avokuntoutustoimintaa, johon kansanterveyshoitajia on aloitettu kouluttamaan. Malli tukee Kainuun soten sydänpotilaan hoito- ja palveluketjua.

Pilotin ensimmäisenä tavoitteena on tutkia, toteutuuko meillä kuvatun hoito- ja palveluketjun prosessin mukainen sydänpotilaan hoito. Samalla tutkitaan nykyisen hoito- ja palveluketjun vaikuttavuus, niin asiakkaan kokema terveyshyöty kuin kustannusvaikuttavuus ennen prosessin kehittämistä. Seuraavana tavoitteena on kehittää prosessia kiinnittämällä huomio hoito- ja palveluketjun eri palvelutapahtumista kertyviin kustannuksiin ja entistä kustannusvaikuttavampiin toimiin sekä liittämällä prosessiin mahdollisuuksien mukaan järjestöjen palveluita mm. järjestön tuoma elintapaohjaus. Tarkastelussa kiinnitetään huomiota eri toimijoiden rooliin ja vastuisiin prosessissa. Prosessin tarkasteluun liitetään myös asiakkaan kokema terveyshyöty keräämällä mittaukseen mukaan asiakaspalautetta hankkeessa hankittavalla asiakaspalautejärjestelmällä (Työpaketti 3, kohta f).

Sparraajiksi prosessin kehittämiseen ovat lupautuneet emeritusprofessorit Pekka Honkanen ja Pekka Larivaara, jotka tuovat kehittämiseen omat ehdotuksensa siitä, missä organisaation pitäisi kehittyä ja mihin kaivattaisiin uudenlaista toimintamallia. Saatujen tulosten perusteella prosessia uudistetaan ja hoito- ja palveluketju kuvataan uudelleen, minkä jälkeen uudistetun prosessin kustannusvaikuttavuus ja asiakkaan kokema terveyshyöty mitataan uudelleen. Kokeilu liittyy Tulevaisuuden sote-keskuksen toimintamallin uudistamiseen sydänpotilaan hoidon osalta. Tavoitteena on pilotissa soveltuvien osien hyödyntää mm. Sitran kehittämää toimintamallia sydänpotilaiden hoitoon Tampereella ja seurata tämän kehittämisen tuloksia.

Lisäksi tämän työpaketin yhteydessä selvitetään, mitä tietoa Tulevaisuuden sote-keskus – hankkeen puolella pilotissa uudistettavista HyVo-käynneistä/ryhmistä saadaan ja miten saatavaa tietoa voidaan hyödyntää tiedolla johtamisessa.

8.2.2 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Tavoitteet jaettiin edellä neljään työpakettiin. Näiden osalta kuvataan seuraavassa pääpiirteittäin ne toimenpiteet, joita tavoitteiden saavuttamiseksi kussakin työpaketissa on tarkoitus tehdä.

Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet

Tämän työpaketin toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi ovat mm.

- JHS179 kokonaisarkkitehtuurin kuvaaminen Kainuun sotien käytössä olevan Arterin ARC-ohjelmaa hyödyntäen aloittaen toiminta-arkkitehtuurin kuvaamisella
- Sote-palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvien muutosten selvittäminen Kainuussa järjestäjän käsikirjaan pohjautuen soveltuvin osin
- Suunnitelman laatiminen järjestäjän organisoitumisesta ja järjestäjän tietomallin käyttöönottamisesta
- Järjestämisen tietotarpeiden selvittäminen, mistä ja miten ne saadaan
- Järjestämisen tietomallin priorisoidun käyttöönoton toteuttaminen Kainuun sotessa

Työpaketti 2. Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen

Työpakettin 2 toimenpiteet:

- Laaditaan strategiasta ja toimintalähtöisestä kokonaisarkkitehtuurista johdettu tietojohtamisen kehittämissuunnitelma tietojohtamisen eri osa-alueiden järjestelmällisen ja kokonaisvaltaisen kehittämisen toteutumiseksi.
- Kehittämissuunnitelmaan sisällytetään mm. toimenpiteet, vastuut, resurssointi, aikataulut sekä toteutumisen seuranta ja arviointi.
- Määritellään tarkemmin ja toteutetaan v. 2019 toteutetun tietojohtamisen arviointimallin perusteella tunnistetut kehittämistoimenpiteet, joita ovat:
 - Strategian purkaminen tavoitteiksi ja tavoitteiden toteutumista kuvaaviksi mittareiksi, jolla varmistetaan strategian jalkautuminen omassa organisaatiossa ja sen ulkopuolelle
 - Strategian avaaminen tietotarpeiden näkökulmasta ja eri tason tietotarpeiden ja niiden vastuiden määrittäminen
 - Tiedon hankinnan prosessin ja eri toimijoiden roolien kuvaaminen osana tietojohtamisen käytäntöjä, raportoinnin organisoituminen
 - Mittaritiedon järjestelmällinen hyödyntäminen päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden mittaustiedon yhteensovittamisen varmistaminen
 - Datan analysoinnin käytäntöjen ja vastuutahojen määrittäminen: saadun mittaritiedon peilaaminen sen hetkiseen toimintaan ja toiminnassa tapahtuneisiin muutoksiin, toimenpiteiden tekeminen mittaritiedon pohjalta ja toiminnan muutoksen varmistaminen
 - Osaamisen ja koulutuksen varmistaminen

Työpaketti 3. Tietojohtamista tukevat työvälineet

Työpakettiin 3 Tietojohtamista tukevat työvälineet sisältyvät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on lueteltu pääpiirteittäin työpaketin alakohdittain a - e:

- a) TIJO-mallin kehittäminen ja uudistetun mallin käyttöönotto
 - Projektisuunnitelma
 - Määrittelytyö (Kainuun sotien johto, asiantuntijat ja ohjelmantoimittaja)
 - Lähdejärjestelmäintegraatiot, suunnitelma, toteutus
 - Käyttöönottosuunnitelman laatiminen
 - Käyttöönotto
 - Koulutukset
 - Viestintä / tiedottaminen
- b) Raportointijärjestelmän käyttöönotto
 - Yhteistyö strategisen johdon kanssa
 - Määrittely: mm. tavoitteet, käyttäjien lukumäärä, käyttötarpeet, käyttötavat, käyttötapaukset, lähdetiedot
 - Projektisuunnitelma

- Hankinta
- Testaus
- Raporteista ja näkymistä sopiminen
- Käyttöönotto
- Koulutukset
- Viestintä / tiedottaminen

e) ~~Taloushallinnon raportointijärjestelmän uudistaminen~~ 19.8.2020

- ~~Hankinta~~
- ~~Projektisuunnitelma~~
- ~~Käyttöönottoprojekti~~
- ~~Viestintä / tiedottaminen~~

d) Digitaalisen ohjaustaulun määrittely ja käyttöönotto tukemaan tulevaisuuden sote-keskuksen toiminnanohjausta

- Projektisuunnitelma
- Vaatimusmäärittely
- Hankinta
- Toteutus
- Testaus
- Käyttöönotto
- Koulutukset
- Viestintä / tiedottaminen

e) Alueellisen reaaliaikaisen asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto tukemaan mm. tulevaisuuden sote-keskuksen johtamista ja ohjausta

- Projektisuunnitelma
- Vaatimusmäärittely
- Hankinta
- Toteutus
- Testaus
- Käyttöönotto
- Koulutukset
- Viestintä / tiedottaminen

Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti

Asiakkaan kokema terveyshyöty ja kustannusvaikuttavuus -pilotissa kokeillaan palvelutuotannon ohjaus ja valvonta -tehtävään liittyvää vaikuttavuusperusteista ohjausmallia. Kokeilussa hyödynnetään Kainuun sotessa kuvattua sydänpotilaan Kotoa kotiin hoito- ja palveluketjua, joka sisältää organisaation palvelut erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimialoilta. Kokeilussa tehdään yhteistyötä Suomen Sydänliitto ry:n, Kainuun sydänyhdistys ry:n ja muiden kunnissa toimivien järjestöjen sekä kuntien kanssa.

Pilotissa määritellään tarkemmin, minkälaisesta sydänpotilaasta tarkasteltavassa hoito- ja palveluketjussa on kysymys.

Nykyisen sydänpotilaan hoito- ja palveluketjun prosesseja tarkastellaan selvittäen toimitaanko organisaatiossa kuvatun prosessin mukaisesti ja tunnistetaan muutostarpeet. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, toimitaanko eri toimipisteissä - esimerkiksi eri kuntien terveysasemilla - samoin. Prosessin kustannukset samoin kuin asiakkaan kokema terveyshyöty määritellään eri vaiheissaan. Ohjausmallin kokeilussa hyödynnetään TIJO-järjestelmää, jota kehitetään niin, että sillä voidaan laskea erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluja käsittävän hoito- ja palveluketjun kustannus- ja terveyshyötyvaikuttavuutta huomioiden mahdollisuuksien mukaan myös järjestöjen anta-

man panoksen. Laskennassa hyödynnetään STM:n sote-tietopakettilaskentaa kansallisten määritysten mukaisesti, jolla saadaan kustannustiedot koko hoitoketjulle, mikä on kustannusvaikuttavuuden kannalta välttämätöntä. Asiakkaan kokemus mitataan hoito- ja palveluketjun eri vaiheissa hankkeessa hankittavalla asiakaspalautesovelluksella (ks. kohta Tiedolla johtamisen välineet, kohta e).

Nykyisestä prosessista etsitään kehittämiskohteet. Kehittäminen tehdään yhteiskehittämisenä, jossa järjestöt ovat mukana. Kehittämistä vaativista prosessin vaiheista tehdään kehitysehdotukset huomioiden sekä kustannusvaikuttavat toimet että asiakkaan saama terveyshyöty. Prosessi uudistetaan näiden kokemusten perusteella. Toimijoiden roolit ja tehtävät hoito- ja palveluketjun eri vaiheissa vahvistetaan. Uudistetun prosessin mukainen Kotoa kotiin -hoito- ja palveluketju otetaan käyttöön ja lasketaan kustannusvaikuttavuus ja terveyshyöty uudistetusta prosessista.

Kokeilu liittyy Tulevaisuuden sote-keskuksen vastaanotto toiminnan kehittämiseen (tiedon tasolla ja toiminnan tasolla). Toiminta huomioidaan potilaan terveys- ja hoitosuunnitelmassa. Kokeilu saa sparrausta emeritusprofessoreilta Pekka Honkanen ja Pekka Larivaa, jotka voivat antaa ehdotuksia, missä vaiheissa tarvitaan uudistamista ja minkälaisia toimia olisi hyvä tehdä.

Pilotissa hyödynnetään soveltuvin osin mm. Sitran kehittämää toimintamallia sydänpotilaiden hoitoon Tampereella.

Tiedon tasolla liityntä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen toteutuu Hyte-vaikuttavuus -pilotin (uudistetut HyVo-käynnit) kautta kootussa tiedossa. Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa yhteiskehittämisen aikana syntyneeseen uuteen toimintamalliin haetaan olemassa olevia ja soveltuvia vaikuttavuusindikaattoreita, hyödyntäen kokonaisvaltaista viitekehystä hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä. Toimintamallin vaikuttavuusindikaattoreita tulkitaan ja hyödynnetään Hyte- ja sote-päätöksenteossa.

8.2.3 Toteutusaikataulu ja vaiheistus

Johtamisen ja ohjaamisen kehittämisen osa-alue 2:n työpaketit 1 – 3 aloitetaan heti hankkeen alussa ja ne kestävät koko hankkeen ajan. Työpakettien tehtävät vaiheistetaan ja vaiheistus on kuvattu alla taulukoihin 6 – 14, tehtäväpaketti 3 vaiheistetaan tehtävittäin. Työpaketissa 3 on tehtäviä, jotka ovat riippuvaisia Tulevaisuuden sote-keskuksen valmistelusta. Työpaketti 4:n aloitus on riippuvainen siitä, että työpaketissa 3 olevat työvälineet (TIJO ja asiakaspalautejärjestelmä) on saatu käyttöön.

Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet

Taulukko 6. Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet -vaiheistus

VAIHE	8-12/ 2020	1-3/ 2021	4-6/ 2021	7-9/ 2021	10-12/ 2021
1. JHS179 kokonaisarkkitehtuurin / toiminta-arkkitehtuurin kuvaaminen	x	x			
2. Järjestäjän tietotarpeisiin liittyvä selvitys (mitä, mistä ja miten)	x				
3. Sote-palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvien muutosten selvittäminen Kainuussa		x			
4. Suunnitelman laatiminen järjestäjän organisoitumisesta ja järjestäjän tietomallin käyt-					

töönottamisesta			X	X	
5. Järjestämisen tietomallin priorisoitu käyttöönotto					X

Työpaketti 2. Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen

Taulukko 7. Työpaketti 2. Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen –vaiheistus

VAIHE	8-12/ 2020	1-3/ 2021	4-6/ 2021	7-9/ 2021	10-12/ 2021
1. Tietojohtamisen kehittämissuunnitelman laatiminen	X				
2. Kehittämistoimenpiteiden tarkempi määrittely ja toteuttaminen		X	X	X	X

Työpaketti 3. Tietojohtamista tukevat työvälineet

Työpakettiin 3 kuuluvien tehtävien vaiheistus on esitetty taulukoissa 8 – 13.

Taulukko 8. a) Tijo-mallin kehittäminen ja uudistetun mallin käyttöönotto -vaiheistus

VAIHE	8-10/ 2020	11-12/ 2020	1-6/ 2021	7-9/ 2021	10-12/ 2021
1. Määrittely	X	X			
2. Toteutus		X	X		
3. Testaus		X	X		
3. Käyttöönotto, koulutukset		X	X		
4. TIJO:n hyödyntäminen palveluketjun kustannusvaikuttavuus- ja terveyshyötypilottissa (määrittely, toteutus, testaus, käyttöönotto)			X	X	X

Taulukko 9. b) Taloushallinnon raportointijärjestelmän uudistaminen –vaiheistus–19.8.2020

VAIHE	8-9/ 2020	10-12/ 2021	1-5/ 2021
1. Hankinta	X		
2. Projektisuunnitelma	X		
3. Käyttöönottoprojekti (määrittely, toteutus, testaus, käyttöönotto, koulutukset)		X	X

Taulukko 10. c) Raportointijärjestelmän käyttöönotto -vaiheistus

VAIHE	8-9/ 2020	10-12/ 2020
1. Määrittely: mm. tavoitteet, käyttäjien lukumäärä, käyttötarpeet, käyttötavat, käyttötapaukset, lähdejärjestelmät	X	
2. Hankinta	X	
3. Toteutus		X
4. Testaus		X
5. Näkymistä ja raporteista sopiminen		X
2. Käyttöönotto, koulutukset		X

Taulukko 11. d) Digitaalisen ohjaustaulun määrittely ja käyttöönotto tukemaan tulevaisuuden sote-keskuksen toiminnanohjausta -vaiheistus

VAIHE	8-12/ 2020	1-3/ 2021	4-6/ 2021	7-9/ 2021
1. Kokemusten kerääminen manuaalisesti	x			
2. Vaatimusmäärittely		x		
3. Käyttöönottosuunnitelma/projektisuunnitelma		x		
4. Toteutus		x		
4. Testaus			x	
5. Käyttöönotto, koulutukset			x	x

Taulukko 12. e) Alueellisen reaaliaikaisen asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto tukemaan mm. tulevaisuuden sote-keskuksen johtamista ja ohjausta -vaiheistus

VAIHE	1-3/ 2021	4-6/ 2021
1. Vaatimusmäärittely	x	x
2. Hankinta		x
3. Käyttöönottosuunnitelma/projektisuunnitelma		x
4. Testaus		x
5. Käyttöönotto, koulutukset		x

Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti

Taulukko 13. Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti -vaiheistus

VAIHE	1-3/ 2021	4-6/ 2021	7-9/ 2021	10-12/ 2021
1. Nykytilakuvaus	x			
2. Hoito- ja palveluketjun muuttaminen		x		
3. Uudistetun hoito- ja palveluketjun testaus, mittaus, vertailu			x	
4. Uudistetun hoito- ja palveluketjun käyttöönotto				x
5. HyVo-käyntiin liittyvät vaikuttavuusindikaattorit		x	x	
6. Lopputulokset ja päätelmät				x

8.2.4 Odotetut konkreettiset tulokset

Hankkeelta odotetut konkreettiset tulokset on kuvattu työpaketeittain.

Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet

- Sote-palvelujen järjestämistehtävä on selkiytynyt
- JHS179 kokonaisarkkitehtuuri toiminta-arkkitehtuurin osalta on kuvattu ARC-ohjelmaan
- Järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvät muutokset on selvitetty
- Järjestäjän tietotarpeet on selvitetty samoin kuin mistä ja miten ne saadaan päätösten tueksi
- Suunnitelma järjestäjän organisoitumisesta ja järjestäjän tietomallin käyttöönottamisesta Kainuussa on laadittu
- Järjestämisen tietomallin priorisoitu käyttöönotto on toteutettu

Työpaketti 2. Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen

- Tietojohtamisen kehittämissuunnitelma on laadittu
- Tietojohtamisen kehittämistoimenpiteet on määritelty tarkemmin
- Kehittämissuunnitelmasta johdettuja tietojohtamisen kehittämistoimenpiteitä on osittain toteutettu

Työpaketti 3. Tietojohtamista tukevat työvälineet

- TIJO-mallin uudistus tukemaan järjestäjän työtä on kehitetty, toteutettu ja käytöön otettu
- TIJO:a on hyödynnetty Tiedolla johtamisen pilotissa (vaikuttavuusperusteisen ohjausmallin kokeilu)
- ~~Taloushallinnon raportointijärjestelmän uudistus on hankittu ja käytöön otettu 19.8.2020~~
- Raportointijärjestelmä on hankittu ja käytöön otettu
- Digitaalinen ohjaustaulu on määritelty, toteutettu ja käytöön otettu tukemaan Tulevaisuuden sote-keskuksen toiminnan ohjausta
- Alueellinen reaaliaikainen asiakaspalautejärjestelmä on määritelty, hankittu ja käytöön otettu tukemaan mm. Tulevaisuuden sote-keskuksen johtamista ja ohjausta

Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti

- Vaikuttavuusperusteinen ohjausmallin kokeilu on toteutettu pilotissa
- Sydänpotilaan Kotoa kotiin –hoito- ja palveluketjua on muutettu kustannusvaikuttavammaksi ja paremmin terveyshyötyä tuottavaksi
- Järjestöt on nivottu tiiviimmin Kotoa kotiin –hoito- ja palveluketjuun
- HyVo-käyntiin liittyvät vaikuttavuusindikaattorit on saatu käyttöön

8.2.5 Odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Työpaketti 1. Järjestämistehtävän selkiyttäminen ja järjestämisen tietotarpeet

- Järjestämistehtävä on selkiytynyt Kainuun sotessa
- Järjestäjä tietää, mitä tietoa tarvitsee, mistä sitä saadaan ja miten tietoa hyödynnetään johtamisessa
- Tiedon pohjalta järjestäjä pystyy toimimaan kustannusvaikuttavasti

Työpaketti 2. Tietojohtamisen kyvykkyyden kehittäminen

- Tietojohtamisen prosessit ovat tehokkaita, roolit ja vastuut on määritelty ja toimitaan niiden mukaisesti.
- Järjestäjällä on käytettävissään tarvittava tieto analysoituna ja mahdollisimman reaaliaikaisesti.
- Toiminta tuo säästöjä, koska osaaminen ja kyvykkyys ovat organisaatiossa kasvaneet ja osataan itse tehdä asioita, joita ennen piti ostopalveluna hankkia.

Työpaketti 3. Tietojohtamista tukevat työvälineet

- Suunnitellut tietojohtamista tukevat työvälineet on saatu käyttöön otetuksi
- Käyttöön otetut työvälineet tehostavat tiedolla johtamista
- Tiedon tuottamiseen käytetty työaika ja päällekkäinen työ vähenevät
- Reagointiaika nopeutuu, kun tieto saadaan reaaliaikaisesti
- Toimivat työvälineet tehostavat johtamistyötä

Työpaketti 4. Tiedolla johtamisen pilotti

- Pilotin tuloksia voidaan hyödyntää sydänpotilaan hoidossa ja potilas saa kussakin vaiheessa tarvitsemansa hoidon
- Järjestöjen ja muiden toimijoiden rooli ja osallisuus sydänpotilaan hoito- ja palveluketjussa vahvistuu
- Sydänpotilaan hoito- ja palveluketjun kustannusvaikuttavuus ja asiakkaan saama terveyshyöty paranee uudistetun prosessin myötä

8.2.6 Miten valmistelussa otetaan huomioon tai hyödynnetään edellisen vaalikauden uudistuksen valmistelussa syntyneitä alueellista valmistelua

- Jatketaan aiemmassa Kainuun alueellisessa valmistelussa aloitetun JHS179 Kokonaisarkkitehtuurin kuvaamista toiminta-arkkitehtuurin osalta
- Hyödynnetään aiemman Kainuun alueellisen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelumateriaalia soveltuvin osin
- Hyödynnetään aiemman Kainuun alueellisen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelijoilta saatavaa ns. hiljaista tietoa (organisaation työntekijät)

8.2.7 Mitä hyviä käytäntöjä ja/tai kansallisesti hyväksi todettuja toimintamalleja osaluueessa hyödynnetään

- Kansallinen sote-kokonaisarkkitehtuuri
- Järjestämisen tietomalli
- STM:n sote-tietopaketit
- Sosiaali- ja terveystieteiden palveluluokitukset
- STM:n tietojohtamisen arviointimalli
- SoteDigi Oy:n laatima tietojohtamisen kehittämissuunnitelma
- SoteDigi Oy:n laatima tietojohtamisen kokonaissuunnitelmapohja
- KUVA-mittarit
- Innokylän palvelut verkkopalvelussa (www.innokyla.fi)

8.2.8 Kuvaus tehdyn työn skaalaamisesta ja levittämisestä

Kainuussa toimitaan sote-palveluissa jo maakunnallisesti ja hankkeessa tehty työ ja toimintamallit saadaan skaalattua ja levitettyä koko maakunnan alueelle.

Hankkeessa toteutettavat ratkaisut ovat organisaatioriippumattomia, yleistettäviä ja tukevat tietojohtamisen valtakunnallista kehittymistä.

8.2.9 Mahdolliset yhteydet ja suhde muihin samaan osa-alueeseen liittyvään valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin

Tämän osa-alueen kehittämisellä on yhteys valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin

- STM:n TOIVO-hanke ja sen VIRTATA- ja VALTAVA-hanke
- SoteDigi Oy:n tiedolla johtamisen kehittäminen
- SITRA:n sydänpotilaan hoidon toimintamallin kehittäminen Tampereella <https://www.sitra.fi/uutiset/uusi-toimintamalli-sydanpotilaiden-hoitoon-tampereella/>
- Muiden kuntayhtymämuotoisten alueiden tietojohtamisen kehittäminen (mm. Ekso-te, Soite)

Yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman kehitystyöhön

Tämän osa-alueen kehittämisellä on lisäksi yhteys Kainuun Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen seuraavien työpakettien tehtävissä nimenomaan tiedolla johtamisen näkökulmasta:

Työpaketti 3:n Tietojohtamista tukevat työvälineet

- Tulevaisuuden sote-keskuksen toimintamallin tukemiseksi digitaalisen ohjaustaulun määrittely, toteutus ja käyttöönotto
- Tulevaisuuden sote-keskuksen tiedolla johtamisen tukemiseksi osaltaan alueellinen reaaliaikaisen asiakaspalautejärjestelmän määrittely, hankinta ja käyttöönotto

Työpaketti 4 Tiedolla johtamisen pilotti

- Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa yhteiskehittämisen aikana syntyvään uuteen toimintamalliin haetaan olemassa olevia ja soveltuvia vaikuttavuusindikaattoreita, hyödyntäen kokonaisvaltaista viitekehystä hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä. Toimintamallin vaikuttavuusindikaattoreita tulkitaan ja hyödynnetään Hyte- ja sote-päätöksenteossa tiedolla johtamisessa.

8.2.10 Kokonaiskustannukset

Osa-alue 2 Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen kokonaiskustannukset on esitetty taulukossa 15. Kustannukset on jaettu valtionavustukseen ja omarahoitukseen.

Taulukko 14. Osa-alue 2:n kokonaiskustannukset

Rahoitus / vuosi	2020	2021	Yhteensä
Kustannukset yhteensä €	439 420	530 300	969 720
josta			
Valtionavustus	351 536	423 440	774 976
Omarahoitus	87 884	106 860	194 744

Kustannukset on eritelty tarkemmin liitteenä olevassa talousarviolaskelmassa.

8.3 Osa-alue 3: Toimintatapojen ja –prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla

Osa-alueessa 3 kehittäminen on jaettu neljään työpakettiin:

1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut
2. Työntekijän digitaaliset työvälineet
3. Tiedon laadun parantaminen
4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Työpaketissa 1 Asukkaan sähköiset asiointipalvelut laaditaan konseptisuunnitelma maakunnallisesta sote-digipalvelualustasta, joka tukee asukasta/asiakasta hänen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä sekä tarvittaessa ohjaa suoraan oikeisiin palveluihin sekä kehitetään Kainuussa käytössä olevasta sähköiseen asiointipalveluun Omasoteen mobiilikäyttöliittymä. Työpaketin 2 toimenpiteillä tuetaan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa muutettavia toimintaprosesseja ottamalla käyttöön digitaalisia työvälineitä kuten asiakkuussovellus, etäkonsultointiratkaisut, hankkeen ajalle suun terveydenhuoltoon toiminnanohjausjärjestelmä sekä laajennetaan Ostopalvelu – Palveluseteli –järjestelmä PSOP:n käyttöä. Työpaketissa 3 valmistaudutaan sosiaalihuollon Kanta-liittymän tuomiin muutoksiin mm. kehittämällä kirjaamista ja siirtämällä lastensuojelun asiakirjat sähköiseen arkistoon. Työpaketissa 4 parannetaan kyberturvallisuutta laatimalla mm. jatkuvuuden- ja riskienhallinnan suunnitelmat sekä kehitetään lokitietojen saatavuutta.

Yhteistyö OYS-erva-alueen kanssa

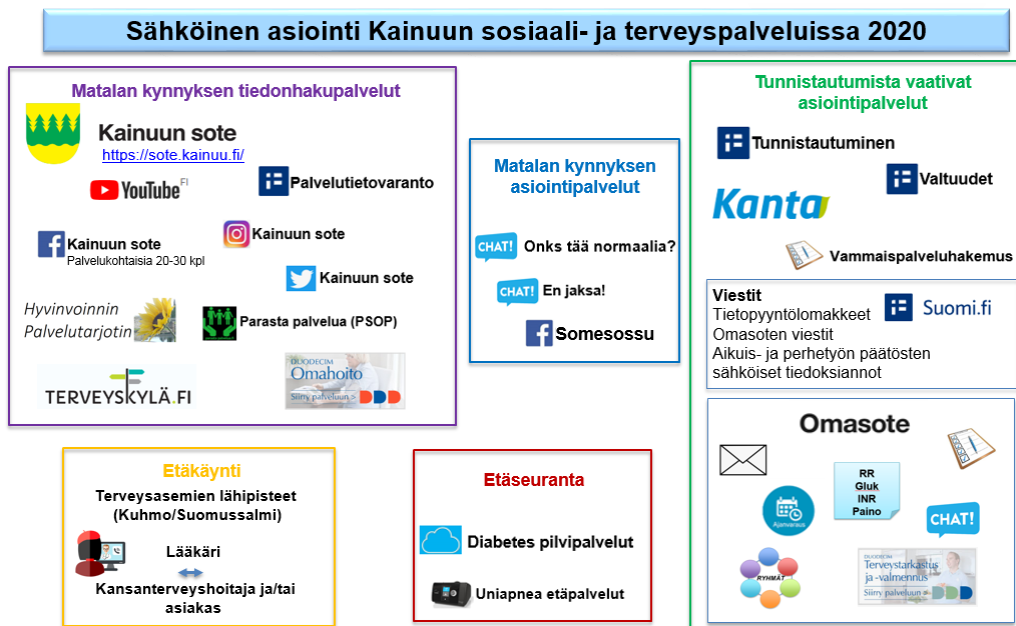
Valmistelutyön yhteydessä on sovittu, että muodostetaan pohjoisen erva-alueen digikehitysverkosto, jonka tavoitteena on jakaa hyviä käytäntöjä ja asiantuntemusta digitalisaation edistämiseksi sekä löytää yhteiskehittämisen osa-alueita koko pohjoisen erva-alueella. Kehitetään ja käyttöön otetaan soveltuvin osin saman sisältöisiä ratkaisuja huomioiden alueiden erityistarpeet.

8.3.1 Tavoitteet

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

Taustaa sähköisten asiointipalveluiden käytöstä Kainuussa

Kainuussa käytetään jo sujuvasti sekä maakunnallisia että valtakunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisiä asiointipalveluja. Kuvassa 9 on esitetty Kainuun soten nykyiset sähköiset asiointipalvelut. Matalan kynnyksen tiedonhakupalveluina ovat mm. Kainuun soten verkkosivut, Parasta palvelua, Hyvinvoinnin palvelutarjotin, Suomi.fi Palvelut (PTV) ja sosiaalisen median kanavat. Matalan kynnyksen asiointipalveluina toimivat nuorille suunnattu Onks tää normaalia? –chat ja vanhemmille suunnattu En jaks! –chat sekä Facebookissa toimiva Somesossu. Tunnistautumista vaativina asiointipalveluina käytetään mm. maakunnallista Kainuun Omasote-palvelua, Kanta-palvelua ja Suomi.fi Viestejä. Etäyhteydellä toteutettavia käyntejä (videoyhteys) tehdään jonkin verran terveysasemille ja kotiin. Tämän lisäksi hyödynnetään lääkintälaitteista luettavaa etäseurantaa asiakkaan hoidossa. Etänä toteutettavien palveluiden osalta Kainuussa on suuri käyttöpotentiaali pitkien välimatkojen ja vähäisen henkilöstösaatavuuden vuoksi.

Kuva 9. Sähköinen asiointi Kainuun sosiaali- ja terveyspalveluissa vuonna 2020

Kainuun Omasote on maakunnallinen kainuulaisten hyvin tuntema tunnistautumista vaativa sähköisen asioinnin palvelukanava. Omasoteen on rekisteröitynyt 45% kainuulaista ja määrä on kasvanut n. 7% vuosivauhtia palveluiden lisääntyessä. Omasote on käytössä koko Kainuun sotessa; perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa ja sosiaalipalveluissa sekä Kainuunmeren Työterveys Oy:ssä. Omasoten kautta asiakas voi mm. ottaa yhteyttä sosiaali- ja terveyspalveluihin chatin tai viestien avulla, täyttää lomakkeita ja kyselyjä, kirjata mittaustuloksia, hoitaa terveydenhuollon ajanvarausasioita tai osallistua vertaistukiryhmien toimintaan. Omasotessa on jo yli 20 sähköistä lomaketta ja kyselyä mm. perusterveydenhuollon, neuvolan, koulun, lastensuojelun ja vammaispalveluiden tarpeisiin. Suunnitteilla on 12 uutta lomaketta tai kyselyä mm. suun terveydenhuoltoon, lastensuojeluun ja perusterveydenhuoltoon. Lomakkeet suunnitellaan ketterän kehittämisen menetelmällä ja suunnittelussa on aina mukana työntekijöitä koko maakunnan alueelta, jolloin lomake istuu uudistettuihin palveluprosesseihin ja soveltuu koko maakunnan käyttöön. Omasoten lomakkeet ja kyselyt eivät ole ristiriidassa Omaolon oire- tai palveluarvioiden kanssa, vaan ne toimivat täydentävänä lisänä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa tai asioiden hoidossa.

Kainuun sotessa on linjattu, että asiakkaille tarjotaan tunnistautumista vaativat palvelut yhden luokun periaatteella, jossa Omasote toimii alustana. Omasoteen on integroitu mm. BCBMedicalin Omavointi, Tieto Oy:n Lifecaren kansalaisen ajanvaraus ja eEsitiedot sekä Duodecimin Sähköinen terveystarkastus- ja valmennus sekä Omahaito. Omasotesta pääsee siirtymään Kanta-palveluun ja muihin omahoitoa tukeviin palveluihin. Omasoten viestit välitetään asiakkaan halutessaan myös Suomi.fi Viestit –palveluun. Omasote käyttää Suomi.fi Tunnistautumista ja Valtuuksia asioinnin oikeellisuuden varmistamiseksi.

Kainuun soten kuntayhtymähallitus on hyväksynyt sähköisen asioinnin visioksi Helposti lähelläsi, joka on avattu Kainuun soten tasapainotetun tuloskortin mukaan. Visio on kuvattu kuvassa 10. Vision saavuttamiseksi Kainuun sotessa laaditaan parhaillaan sähköisen asioinnin toimenpidesuunnitelmaa. Hankkeessa toteutettavat toimenpiteet tukevat toimenpidesuunnitelman toteutusta. Kainuussa viedään vahvasti sähköisiä palveluja eteenpäin omana työnä ja esimerkiksi video/kuvapuhelimella tapahtuvan etäpalvelun käyttöönoton suunnittelu toteutetaan omana työnä jo ennen hankkeen alkamista. Tämä tukee myös Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämistä.

Kuva 10. Kainuun soten sähköisen asiointin visio

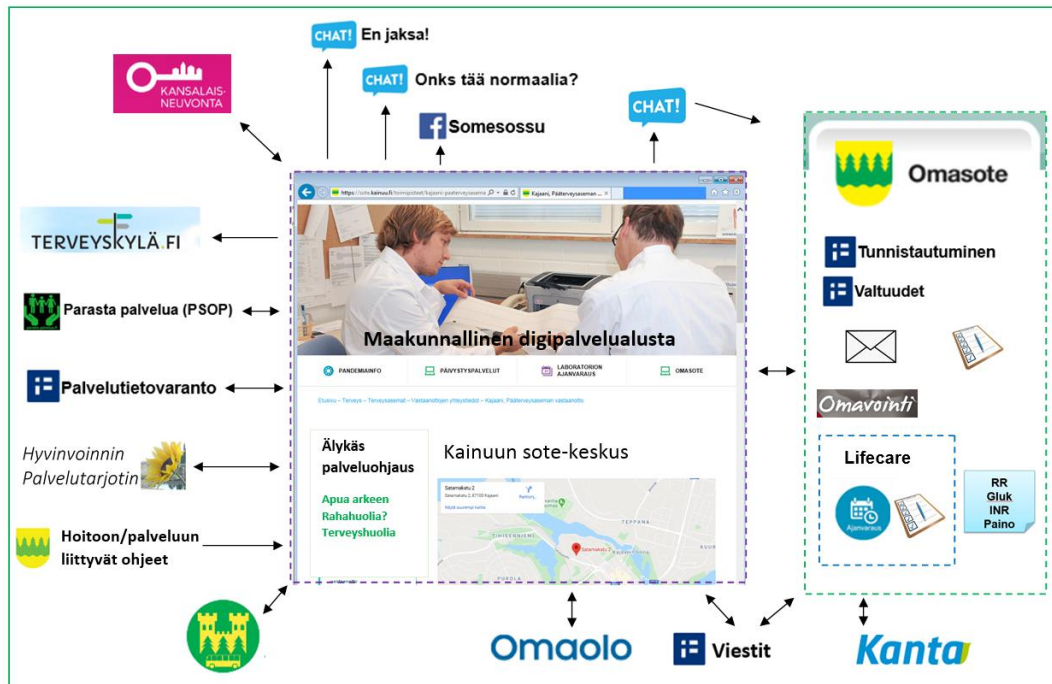
a) Maakunnallisen sote-digipalvelualueen kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Vaikka Kainuussa on jo monessa toiminnassa vakiintuneet toimintamallit sähköiselle asiointille ja sähköiset asiointipalvelut on koottu Kainuun soten verkkosivuille tai Omasoteen, ovat monet niistä asiakkaan näkökulmasta hyvin erillisiä ja hajallaan. Asukas/asiakas joutuu etsimään tietoa eri lähteistä, eivätkä sähköiset palvelut tue asukasta riittävästi oman hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä, ohjaa tarvittaessa oikeisiin palveluihin tai palveluprosessin aikana. Vuonna 2018 Kainuun soten perusterveydenhuollon palveluissa toteutui 169 200 puhelinkontaktia. Näiden lisäksi sekä sosiaali- että terveystieteisiin tulee paljon puheluita, joita ei tilastoida. Näistä suurimman osan arvioidaan liittyvän juuri ohjaukseen ja neuvontaan.

Hankkeen tavoitteena on määritellä asiakaslähtöinen, helppokäyttöinen, asukasta/asiakasta ohjaava sosiaali- ja terveystieteiden digipalvelualue, joka toimii asukkaille/asiakkaille ns. yhden luukun periaatteella. Digipalvelualueeseen linkitetään ja integroidaan jo olemassa olevia sähköisiä palveluita. Digipalvelualueella voi hakea tietoa monella eri tavalla; tarpeen, oireen, hoito-ohjeen, palvelun, sairauden tmv. perusteella, saada älykäs palveluohjausta mm. itsearviointin ja tiedonhakujen perusteella sekä löytää tukea elämäntilanteeseen vertaistukiryhmien ja verkkokurssien muodoissa. Sen kautta löytää maakunnallisia ja valtakunnallisia, julkisen ja yksityisen sektorin sekä järjestöjen tarjoamia sosiaali- ja terveystieteiden palveluita. Tavoitteena on, että oikea tieto löytää asukkaan/asiakkaan luokse.

Hankkeen tavoitteena on lisätä asukkaiden mahdollisuuksia löytää tietoa itsehoidon tueksi, tehdä itsearviointia, löytää oikea-aikaiset palvelut ja mahdollisuus ottaa yhteyttä palveluntuottajaan digitaalisten kanavien kautta sekä anonyymisti että tunnistautuneena (turvallinen viestinvälitys). Jo palveluiden piirissä oleville asukkaille tavoitteena on tarjota digitaalisesti tietoa omahoidon ja itsenäisen selviytymisen tueksi, digitaalista palveluohjausta palveluketjun eri vaiheissa ja mahdollisuus ottaa yhteyttä digitaalisten kanavien kautta.

Näin voidaan vähentää turhaa asiointia sosiaali- ja terveystaloudessa, jolloin työntekijöiden työaika vapautuu enemmän tukea tarvitseville asiakkaille, säästetään paperi-, tulos- ja postituskustannuksissa sekä varmistetaan, että asukkailla/asiakkaila on aina ajan- tasainen tieto käytettävissä.

Kuva 11. Maakunnallinen digipalvelualusta, toiminnallinen kuvaus

Digipalvelualustan tavoitteena on tukea Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalouden ammattilaisten työtä. Digipalvelualusta ohjaa ja tukee asiakasta hänen omahoidossa ja itsenäisessä pärjäämisessä, mikä parantaa asiakkaan hoitotasapainoa ja arjessa selviytymistä vähentäen samalla asiakkaan ohjaamiseen kuluvaa työaika.

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

[Tilastokeskuksen](#) (2019) mukaan yli 90% alle 55-vuotiaista käyttää internetiä matkapuhelimella. Mitä nuoremasta väestöstä on kyse, sitä useamman internetin käyttö tapahtuu matkapuhelimella. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) velvoittaa julkisen sektorin organisaatiota noudattamaan saavutettavuusvaatimuksia. Kainuun Omasote on otettu käyttöön vuonna 2014 ja se on suunniteltu käytettäväksi näyttöpäätteellä, minkä vuoksi sen käytettävyys mobiililaitteilla ei ole optimaalinen. Se ei myöskään täytä kaikilta osin saavutettavuusvaatimuksia.

Hankkeen tavoitteena on edistää asiakkaiden omahoito- ja digitaalisten palveluiden käyttöä sekä vastata saavutettavuusdirektiivin vaatimuksiin kehittämällä Kainuun Omasoteen mobiilikäyttöön käyttäjäliittymä. Tavoitteena on, että digitaaliset palvelut ovat helppokäyttöisiä ja ne tukevat asukkaita arjessa.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Tulevaisuuden sote-keskuksen tavoitteena on nimetä jokaiselle paljon palveluja käyttävälle asiakkaalle yhteyshenkilö, joka koordinoi asiakkaan hoito- ja palvelukokonaisuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmissä tieto on hajallaan, jolloin asiakkaan palveluiden käytöstä on vaikea saada laaja-alaista kokonaiskuvaa ja palvelutarpeen arvioinnin tekeminen on vaikeaa ja hidasta. Myös asiakkaan ohjaaminen hoito- ja palveluketjussa on vaikeaa, koska kokonaisuutta koordinoiva ei tiedä, missä vaiheessa prosessia asiakas milloinkin on.

Tulevaisuuden sote-keskuksessa otetaan käyttöön asiakkuussovellus helpottamaan asiakkaan kokonaistilanteen kartoittamista ja ohjaamaan palveluprosessia. Tavoitteena on, että palvelutarpeen arviointi helpottuu ja nopeutuu, asiakas saa tarpeenmukaiset palvelut oikea-aikaisesti ja palveluprosessi sujuvoituu. Asiakkuussovelluksen avulla asiakassegmentointi on mahdollista, jolloin palvelut voidaan tuottaa mm. asiakkaan kyvyn (digitaalisesti – kasvokkain) tai palvelutarpeen (satunnaiset palvelun käyttäjät - paljon palveluja käyttävät) mukaan. Kun asiakas etenee palveluprosessissa, saavat ammattilaiset herätteen asiakkaan siirtyessä prosessissa eteenpäin. Näin varmistetaan, että asiakas ei putoa pois kesken palveluprosessin ja turvataan hoidon ja palvelun jatkuvuus. Tavoitteena on integroida sosiaali- ja terveyspalvelut asiakaslähtöisiksi ja kustannustehokkaiksi palveluprosesseiksi.

Sovelluksen käyttöönotossa kiinnitetään erityistä huomiota tietosuojaan, koska sovellukseen tuodaan sekä sosiaali- että terveydenhuollon tietoja. Sovellukseen toteutetaan ns. roolipohjaiset näkymät, jolloin ammattilainen näkee vain oman roolinsa kannalta oleelliset tiedot asiakkaasta. Sovelluksen käyttö edellyttää aina asiakkaan lupaa katsoa hänen tietojan ja tietojen katselusta jää aina sormenjälki.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Tulevaisuuden sote-keskuksen tavoitteena on käynnistää Kerralla kuntoon -toimintamallin pilotointi yhdessä Kainuun hammashoitolassa. Toimintamalli perustuu toiminnanohjaukseen, jonka avulla päivän kulkua muokataan asiakkaiden yksilöllisten hoidontarpeiden mukaan. Mallissa asiakas ei saa etukäteisajanvarauksessa tarkkaa vastaanottoaikaa vaan tunnin aikaikkunan, jolloin hän pääsee vastaanotolle. Aika tarkentuu tekstiviestillä noin tunti ennen vastaanottoa. Ajanvaraus ei ole tietylle suorittajalle vaan yhteiselle ”kirjalle”. Vastaanotolla hammaslääkäri arvioi, kuinka kauan asiakkaan hoidossa menee ja kirjaa sen päätteelle. Toiminnanohjausjärjestelmä tutkii eri vastaanottojen tilannetta ja ilmoittaa uudelle asiakkaalle tarkennetun ajan. Asiakas pääsee ensimmäiseen vapautuvaan vastaanottohuoneeseen.

Kokeilussa testataan toiminnanohjausjärjestelmää, joka on tärkeä työväline Kerralla kuntoon mallissa. Järjestelmä ohjaa reaaliajassa hoituhuoneiden ja henkilöstön käyttöä sekä potilasvirtaa. Toimintamallin kokeilun jälkeen arvioidaan tulokset ja mahdollisuudet laajentaa toimintamalli koko Kainuuseen sekä päätetään toiminnanohjausjärjestelmän hankinnasta. Rahoitushakuun sisältyy vain Kerralla kuntoon -toimintamallin ja siihen liittyvän toiminnanohjausjärjestelmän kokeilu Teppanan hammashoitolassa. Mahdollinen hankinta tehdään kokeilun jälkeen Kainuun soten omana hankintana.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Tulevaisuuden sote-keskuksessa on tavoitteena tiimityöskentelymalli, jossa isoilla peruspalveluiden palveluasemilla tiimi työskentelee fyysisesti yhdessä. Tiimi koostuu eri alojen asiantuntijoista; lääkäristä, sairaan-/terveydenhoitajasta, sosiaalityöntekijästä, fysioterapeutista jne. Pienten kuntien palveluasemilla ei ole mahdollista pitää yllä laaja-alaisia peruspalveluresursseja kokoaikaisesti, jolloin palvelut ja konsultaatiot tuotetaan niihin osittain etänä. Uudessa mallissa asiakkaan puheluun vastanneesta työntekijästä tulee pääsääntöisesti asiakkaan oma yhteyshenkilö. Hänen tehtävänä on kartoittaa asiakkaan kokonaistilanne ja tarvittaessa konsultoida muita tiimin jäseniä. Asiakkaan tarve voi vaatia peruspalveluiden lisäksi konsultaatiota myös erityispalveluista.

Suurilla palveluasemilla peruspalveluiden osalta konsultaatio on helppoa ja nopeaa, kun tiimin jäsenet työskentelevät samassa tilassa, mutta pienillä terveysasemilla konsultaatio täytyy toteuttaa etänä. Samoin konsultaatio peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä toteutetaan useimmiten etänä.

Etäkonsultaatio mahdollistaa resurssien jakamisen maakunnallisesti, jolloin voidaan hoitaa maantieteellisesti suurempaa aluetta pienemmillä resursseilla. Kainuussa erityistyöntekijät toimivat jo maakunnallisesti koko Kainuun alueella, mutta potentiaalia resurssien laajempaan jakamiseen on vielä olemassa sekä terveys- että sosiaalipalveluissa.

Hankkeessa tavoitteena on selvittää, kuinka konsultaatiota voidaan toteuttaa sekä reaaliaikaisesti että ei-reaaliaikaisesti digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen, millaiset digitaaliset etäkonsultaatoratkaisut soveltuvat uuden toimintamallin tarpeisiin, kokeilla niitä ja ottaa ratkaisut käyttöön. Hankkeessa selvitetään mm. ääni-, chat- ja videoyhteydellä toteuttavia konsultaatiomahdollisuuksia sekä erilaisten mittalaitteiden hyödyntämistä etäkonsultaatiossa. Etäkonsultaation tavoitteena on nopeuttaa asiakkaan tilanteen kartoittamista ja tuoda erityisasiantuntemusta vaativat osat palveluprosessista peruspalveluihin etänä.

d) Palveluseteli – Ostopalvelujärjestelmä PSOP:n käytön laajentaminen

Palvelun järjestäjä voi tarjota palvelusetelillä yksityisen palveluntuottajien palveluita sekä käyttää ostopalveluita palveluissa, joita organisaatio ei tuota itse vaan ostaa palvelun ulkopuoliselta taholta. Kokonaiskuvan muodostamiseksi järjestäjä tarvitsee tietoa paitsi omasta toiminnasta myös ostopalveluista ja palvelusetelillä hankituista palveluista. Tällä hetkellä ostopalvelujen toimintatietojen kiinnittäminen kustannuksiin on hankalaa, koska ostopalvelujen toimintatietoja ei ole saatavissa riittävän tarkalla tasolla suoraan järjestelmistä. Näin todettiin myös SoteDigi Oy:n ja Kainuun soten Tietojohdantamisen pilotissa v. 2019.

Kainuun sote käyttöönnöti kesällä 2018 Palveluseteli-ostopalvelujärjestelmän (PSOP) Kainuun palvelusetelikokeilu – Henkilökohtainen budjetti HB -hankkeen yhteydessä. Ensimmäisessä vaiheessa järjestelmä otettiin käyttöön vanhus- ja vammaispalvelujen palveluseteleissä: kotihoidon-, omaishoidon lakisääteisen vapaan- ja henkilökohtaisen avun palveluseteleissä. Syyskuun 2019 alusta lähtien PSOP on ollut käytössä myös tehostetun- ja tavallisen palveluasumisen palveluseteleissä. Tavoitteena on laajentaa PSOP:n käyttöä kaikkiin palveluihin, joita hankitaan asiakkaille palvelusetelillä tai ostopalveluna. Tavoitteena on ensin kartoittaa nämä palvelut, joissa PSOP voidaan ottaa käyttöön ja laatia selvityksen pohjalta laajentamissuunnitelma. Tavoitteena on lisäksi selvittää mahdollisuus saada ostopalvelutiedot mukaan TIJO-malliin vastaavasti kuin omasta toiminnasta palvelujen järjestäjän käyttöön. PSOP:n käytön laajentamisella tehostetaan myös ostopalveluprosessia palvelutuotannossa. Ensimmäisenä tavoitteena uusissa käyttöönotoissa saada PSOP käyttöön suun terveydenhuollon palveluseteleissä jo tämän vuoden aikana.

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Tavoitteena on sosiaalihuollon valtakunnallisten toimintamallien ja määrittelyiden edistäminen ja käyttöönotto alueella sekä kirjaamisen laadun parantaminen.

Kainuun sotien sosiaalihuollossa on käytössä kaksi asiakastietojärjestelmää; ProConsona ja LifeCare. ProConsona on käytössä muissa sosiaalipalveluissa paitsi vanhuspalveluiden kotihoidossa, perheneuvolassa ja kehitysvammapoliklinikalla, joissa käytetään LifeCarea. LifeCare on liitetty terveyspalveluiden osalta Kantaan, mutta ProConsonaa ja LifeCarea sosiaalipalveluiden osalta ei ole vielä liitetty.

Kainuun sote on osallistunut Kansa-koulu I ja II –hankkeisiin ja valmentanut niiden avulla organisaatioon n. 30 kirjaamisvalmentajaa. Marraskuussa 2019 sotessa tehdyn kyselyn mukaan, organisaatioissa on vielä kuitenkin runsaasti sosiaalihuollon henkilöstöä, joilla heikko tai kohtalainen osaaminen yhteisistä valtakunnallisista käsitteistä, asiakasprosesseista, asiakasasiakirjarakenteista tai määrämuotoisesta kirjaamisesta. Yhtenäisen kirjaamisen edellytyksetkään eivät ole vielä kunnossa; kaikilla ei tarvittavia työvälineitä eikä asiakastietojärjestelmä tue määrämuotoista kirjaamista ja uusia luokitteluja. Asia on abstrakti ja toisaalta henkilöstössä on ollut paljon vaihtuvuutta. Kainuun sote on osallistunut järjestelmätoimittajan uuden järjestelmän osion, asiakaskertomusmerkintä, pilotointiin. Sen yhteydessä on myös tullut esille henkilöstön epätietoisuus uusista määräyksistä.

Rakenneuudistus-hankkeessa Johtamisen ja ohjauksen kehittämisen osa-alueella yhtenä tavoitteena on lisätä Kainuun sotien tiedolla johtamisen kyvykkyyttä. Laadukkaan tiedolla johtamisen perusedellytyksenä ovat laadukkaat ja yhtenäiset kirjaamiskäytännöt. Sosiaalihuollon kirjaamisen valmennus tukee myös tämän tavoitteen saavuttamista.

b) Sosiaalihuollon Kantaan liittymien valmistautuminen

Kainuun sotessa on tehty päätökset palvelutehtävälukituksen käyttöönotosta asiakasasiakirjalain (254/2015) mukaisesti arkistonmuodostussuunnitelman pohjaksi 1.1.2020 alkaen sekä liittymisestä Kantaan (vanhojen tietojen tallentamisella) lastensuojelun vanhojen tietojen osalta I –vaiheen 8. aallossa (1-4/2021). Ilmoittautumista liittymisestä ei ole vielä tehty.

Kantaan liittymistä on valmisteltu asiakasasiakirjojen nykytilaselvitysten tekemisellä. Ne ovat vielä kesken ja niiden työstäminen osana muuta toimintaa on hyvin hidasta ja työlästä. Kainuun sote on päivittänyt syksyllä 2019 tietosuojan ja tietoturvan omavalvontasuunnitelman, jossa on sovittu mm. tuotannonaikaisista toimintamalleista esim. häiriötilanteissa. Uuden sosiaalihuollon palvelutehtävälukituksen mukaisesta arkistonmuodostussäännöstä on tehty päätös, mutta sen toimeenpano on kesken.

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Kyberturvallisuuden parantaminen –työpakettiin kuuluvat tässä yhteydessä a) riskienhallinta, b) jatkuvuussuunnittelu ja c) keskitetty lokienhallinta.

Organisaatiot kohtaavat päivittäisessä toiminnassaan riskejä, jotka vaarantavat niiden toiminnan. Esimerkiksi tietoturvallisuusriskit toteutuessaan voivat vahingoittaa tai jopa pysäyttää organisaation tietojenkäsittelyn. Vain harva organisaatio selviää nykypäivänä ilman liiketoimintaa tukevia tietojärjestelmiään.

Riskienhallinta auttaa organisaatioita tunnistamaan järjestelmällisesti ja hallitusti sitä uhkaavat riskit ja luomaan toimintasuunnitelman niihin varautumiseen. Jotta riskienhallinta olisi tehokasta ja kuva riskiympäristöstä ajanmukainen, tulee riskienhallinnan olla jatkuvaa ja osa organisaation säännöllisiä prosesseja.

Tietoturvapoliittikat ja ohjeistukset, jatkuvuudenhallinta, tekniset tietoturvaratkaisut, kuten lokien hallinta sekä muut tietoturvallisuuden menetelmät tulisi pohjautua tunnistettuihin riskeihin ja niistä suojautumiseen. Vain järjestelmällisellä ja toimivalla tietoturvallisuuden riskienhallinnalla organisaatiot voivat varmistua että organisaation rajalliset resurssit ovat kohdennettu oikein. Oikeanlaisella varautumisella pyritään toimivaan jatkuvuuden suunnitteluun ja mahdollisten poikkeustilanteiden vaikutusten vähentämiseksi hyväksyttävälle tasolle toiminnan kärsimättä.

Riskienhallinnan ja jatkuvuuden suunnittelun tärkeys tietoturvallisuuden hallintaan on laajasti huomioitu tietoturvastandardeissa sekä -viitekehyksissä. Nykyaikaiset tietoturvallisuuden standardit sekä viitekehykset, vaativat organisaatioilta jatkuvaa ja järjestelmällistä riskienhallintaa, jatkuvuussuunnittelua ja organisaation kyberturvallisuuden ajantasaista valvontaa.

Keskitetyllä lokienhallinnalla (SIEM-ratkaisu) saadaan tilannekuva organisaation tietoturvapoikkeamista, tietojärjestelmissä olevien tietojen luovutuksesta ja käytöstä sekä teknisistä virheistä. Tavoitteena on ensin määritellä ja tarvittaessa muuttaa organisaation nykyistä lokienhallintapolitiikkaa tukemaan keskitetyn lokienhallinnan käyttöönottoa, esim. mitä lokitetaan, miksi lokitetaan, miten lokitetaan, mitä kerätyllä lokitiedolla tehdään, missä ne säilytetään ja mikä on niiden säilytysaika.

Tässä kokonaisuudessa on tavoitteena parantaa kyberturvallisuutta kokonaisuutena ja saada ennakoitavuutta kyberturvallisuuden hallintaan Kainuun sotien toiminnassa. Luodaan yhtenäiset käytännöt tietoturva- ja tietosuojatyöhön koko Kainuun sotien toimialueelle, eli maakunnan alueelle.

8.3.2 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualustan kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeessa luodaan konseptisuunnitelma maakunnallisesta sosiaali- ja terveystietopalveluiden digipalvelualustasta ja tehdään määrittelyt palvelualustan teknisistä vaatimuksista. Digipalvelualusta suunnitellaan asiakasta ohjaaviksi siten, että asiakkaan ohjaus sivuilla tapahtuu asiakaslähtöisesti käyttäen hyödyksi älykkään palveluluohjauksen keinoja ja teknologiaa. Sivustoista suunnitellaan selkeä, helppokäyttöinen kokonaisuus, jonka käytettävyys on hyvä sekä tietokoneella että erilaisilla mobiililaitteilla ja se täyttää saavutettavuusvaatimukset. Suunnittelussa käytetään palvelumuotoilua ja osallistetaan asukkaat ja asiakkaat mukaan suunnitteluun (kehittäjäasiakkaat, asiakasraati). Määrittelyn jälkeen selvitetään nykyisten Kainuun sotien verkkosivujen hyödyntämismahdollisuudet tulevaisuuden asiakasohjaukseen. Jos verkkosivut soveltuvat digipalvelualustan tarpeisiin, tuotetaan digipalvelualustan sisältöjä hankkeen viimeisen kolmanneksen aikana. Jos verkkosivut eivät sovellu digipalvelualustan tarpeisiin laaditaan hankintaa varten tarvittavat dokumentit.

Palvelut linkittyvät osaksi Tulevaisuuden sote-keskusasiakkaan hoito- ja palveluketjuja, joissa yhtenä palvelumuotona käytetään digitaalisia palveluja. Konseptisuunnitelmassa

huomioidaan, että palvelualusta toimii ensisijaisena palvelukanavana, jonka kautta asiakkaat voivat siirtyä linkkien kautta tai integroidusti muihin kunnallisiin, maakunnallisiin ja valtakunnallisiin sosiaali- ja terveystietopalveluiden digitaalisiin palveluihin. Digipalvelualustan hakulogiikkana käytetään Kainuun sotessa Aki aktiiviasiakas –hankkeessa kehitetyn, lähipalvelukilpailun voittaneen Hyvinvoinnin palvelutarjottimen logiikkaa, jossa asiakas hakee tietoa tarvelähtöisesti - ei organisaatio- tai palvelulähtöisesti. Digipalvelualustassa hyödynnetään älykästä palveluohjausta, joka asiakkaan tarpeen mukaan ohjaa asiakasta ensisijaisesti sähköisiin palveluihin.

Mikäli asiakkaan tarve ei tule täytettyä sähköisten palveluiden palvelutarjonnalla, ohjautuu asiakas suoraan oikealle palvelutarjoajalle. Koska sote-palvelut tuotetaan Kainuussa maakunnallisesti, tarjotaan asukkaalle mahdollisuus hakea palvelua niin kuntakohtaisesti kuin maakunnallisesti. Palveluiden haussa käytetään Suomi.fi Palvelutietovarantoa, joka integroidaan digipalvelualustaan. Tämä helpottaa myös organisaatiota, kun palvelutietojen päivittäminen tapahtuu vain yhteen paikkaan. Palvelualustaan on mahdollista integroida tai linkittää julkisen palveluntuottajan palveluiden lisäksi myös yritysten ja järjestöjen tuottamia palveluja, julkisen liikenteen aikatauluja ja digitukea antavia tahoja siten, että asiakas voi valita palveluntuottajan ja saada palveluun liittyvät tiedot kuten linja-autoaikataulut samalla kerralla. Integraatioita toteutetaan myös siten, että asiakkaalla on mahdollisuus löytää palvelut eri kanavien kautta.

Digipalvelualustan kehittämisessä hyödynnetään jo olemassa olevia digitaalisia palveluja ja selvitetään valtakunnallisten palveluiden kuten Omaolon ja soveltuvin osin Terveystietopalveluiden liittämisen osaksi digipalvelualustaa. Digipalvelualustan järjestelmät integroidaan toisiinsa siten, että ne tukevat myös ammattilaisen työtä. Kirjautuminen järjestelmiin tapahtuu kertakirjautumisella hyödyntäen esimerkiksi AD:tä, potilas-/asiakastietojärjestelmää tai Omasotea Tällä hetkellä osittain hajallaan olevat digitaaliset palvelut kootaan yhteen ja tarjotaan asiakkaalle hänen palvelu- tai hoidontarpeen mukaisesti. Tavoitteena on, että tieto löytää asiakkaan luokse ja asiakkaat ovat tyytyväisiä palvelukokemukseensa asioidessaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystietokeskuksessa digitaalisesti.

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Tavoitteiden saavuttamiseksi määritellään Omasoteen uusi käyttöliittymä, jonka käytettävyys sekä tietokoneella että mobiilisti on yhtä hyvä. Määrittelyn tukena käytetään palvelumuotoilua ja osallistetaan asukkaat ja asiakkaat mukaan suunnitteluun (kehittäjäasiakkaat, asiakasraati).

Määrittelyssä ei luoda uutta vaan järjestellään Omasotessa olevat palvelut uudelleen sekä muutetaan linkkien ja kuvakkeiden visualisointia vastaamaan saavutettavuusvaatimuksiin. Määrittelyn jälkeen käyttöliittymä toteutetaan, testataan ja otetaan käyttöön.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Hankkeessa otetaan käyttöön sote-keskuksen asiakkuussovellus, joka toteutetaan SBM-alustalle (Solution Business Manager). SBM on Micro Focuksen tuottama prosessijohtamisen ja työnkulun automaation alusta ja sitä käytetään jo Kainuun soten vanhuspalveluissa palvelutarpeen arvioinnissa sekä PA-SAS ja LA-SAS -prosesseissa. Asiakkuussovelluksessa luodaan jokaista asiakasta kohti oma sote-asiakkuustietueensa, joka sisältää linkit häntä koskeviin käynnissä oleviin ja jo päättyneisiin prosesseihin. Tietoihin sisällytetään tietoja eri sote-järjestelmistä kuten Lifecaresta, ProConsonasta, Palveluseteli- ja os-

topalvelujärjestelmästä, Effectorista ja Tietojohdamisen järjestelmästä (TIJO) sekä mahdollisuuksien mukaan asiakkaan tuottamaa tietoa Omasotesta. SBM-alustan taustalle on mahdollista ottaa käyttöön keinoälyyn ja koneoppimiseen perustuvia malleja, jotka nostavat herätteitä palvelutarpeen arvioinnin tueksi.

Asiakkuussovellus tukee yksittäisen asiakkaan ohjausta, mutta antaa toisaalta näkymän koko asiakaskunnan tilanteeseen (vastuuhenkilöt, prosessin vaihe, ajallinen kesto jne.), jolloin tiedetään koko ajan, kuinka monta asiakasta on missäkin vaiheissa eri prosesseja. Tätä voidaan hyödyntää mm. resurssien hallinnassa.

Käyttönotossa osallistetaan sote-keskuksen ammattilaiset määrittelytyöhön, katselmointiin ja hyväksyntään käyttäen kehittämiseen työpajatyöskentelyä ja sähköisiä työskentelyvälineitä, jolloin sovellusta voi ketterästi kommentoida ja antaa kehittämissuhteita.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Hankkeen aikana kokeillaan, kuinka toiminnanohjausjärjestelmä tukee Kerralla kuntoon -toimintamallia. Kokeilu toteutetaan yhdessä Kainuun hammashoitolassa. Kokeiluun kuuluu toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto, koulutus ja käytön tuki. Toiminnanohjausjärjestelmä on potilastietojärjestelmästä erillinen, jota ei kokeilun aikana integroida Kainuun soten muihin järjestelmiin.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Toimenpiteet hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi:

- Mallinnetaan etäkonsultaation toimintaprosessi sekä peruspalveluiden välillä että peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä
- Tehdään tarvekartoitus, millaisia ominaisuuksia digitaaliselta ratkaisulta vaaditaan
- Selvitetään markkinoilla digitaaliseen etäkonsultaatioon soveltuvat ratkaisut suhteessa tarpeeseen
- Kokeillaan valitun ratkaisun toimivuutta etäkonsultaatioon
- Otetaan palvelu käyttöön

d) Palveluseteli – Ostopalvelujärjestelmä PSOP:n käytön laajentaminen

Toimenpiteet hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi:

- Käyttöönoton konsultointi/Tiera
- Projektisuunnitelma
- Määrittelytyöt (sis. ostopalvelutietojen saaminen TIJO-malliin)
- Laajennussuunnitelma tulosalueittain
- Käyttöönotto suun terveydenhuollossa loppuvuodesta 2020
- Viestintä / tiedottaminen

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

Työpaketin 3 osalta hankkeeseen palkataan työntekijä edistämään yhdenmukaisia kirjaimiskäytäntöjä ja valmistelemaan Kantaan liittymistä. Sosiaalihuollon Kantaan liittymisen valmistelemiseksi perustetaan ohjausryhmä ja projektiryhmä. Ohjausryhmän tehtävänä on seurata toimenpiteiden toteutumista ja ohjata toimintaa kohti tavoitteita. Projektiryhmän tehtävänä on panna toimenpiteet täytäntöön.

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Syksyllä 2019 tehty kysely toimii pohjana kirjaamiskäytäntöjen suunnitelmallisessa kehittämisessä. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan kirjaamisen kehittäminen ja siihen liittyvä valmennus. Kirjaamisen kehittäminen tapahtuu yhteistyössä tulevan Sosiaalialan osaamiskeskusten kirjaamisen kehittämisen hankkeen kanssa.

b) Sosiaalihuollon Kanta-liittymiseen valmistautuminen

Hankkeessa valmistaudutaan sosiaalihuollon vanhojen tietojen Kanta-arkistointiin tarkentamalla nykytilaselvitystä (uudet metatiedot eli nimet, palvelutehtävät, prosessikuvaukset ym. manuaalisesti). Arkistointi toteutetaan kolmannen osapuolen avulla. Hankkeessa valmistellaan arkistointia varten kilpailutus ja osallistutaan sopimusten laatimiseen. Vanhojen tietojen arkistoinnin osalta osallistutaan määrittelytyöhön sekä tietojärjestelmien ja tietoliikenteen testaamiseen sekä tietojen oikeellisuuden tarkistamiseen. Hankkeen tehtävänä on myös valmistella ohjeistuksia työntekijöille.

Hankkeen tehtävänä on koordinoida muutoksia siten, että eri työyksiköissä ei synny toimintakäytäntöjä, jotka eivät sovi yhteen kansallisten määritysten, asiakastietojärjestelmän tai toisten palvelutuotannon yksiköiden näkökulmasta.

Hankkeen tehtävänä on myös mm. tukea palvelutehtävuokituksen ja TOSin päivityksen käytäntöön viemistä, käyttöoikeuksien tarkistamista työntekijäkohtaisesti, tietohuoltoselvitysten tekemistä, toimikorttien ja niiden käyttöön vaadittavien lukulaitteiden hankinnan koordinoimista, sähköisen allekirjoituksen valmiuden valmistelua, OID koodituksen tarkistamista ja tiedonhallinnan omaoikeussuunnitelman tarkistamista.

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Riskien tunnistamiseksi tehdään asiantuntijakumppanin toimesta nykytilan kartoitus, jossa haastatellaan organisaation avainhenkilöitä. Haastateltavat henkilöt valitaan siten, että he tuntevat työympäristön, toiminnan ja prosessit sekä vaatimukset ja riskit. Tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman laaja kirjo riskejä.

Asiantuntijakumppani koostaa haastattelujen pohjalta alustavan riskilistan, jota käydään työpajoissa yhdessä läpi asiantuntijoiden ja Kainuun sotien avainhenkilöiden kanssa. Työpajoista saadaan riskilista, jota voidaan yhdessä jalostaa eteenpäin.

Asiantuntijakumppanin kanssa tehdään tiedonhallintayksikölle tietoriskien jatkuvaan hallintaan tarkoitettut dokumentoidut käytännöt ja suunnitelma niiden jalkauttamisesta organisaatioon.

Jatkuvuussuunnittelu on ohjaavaa toimintaa, jossa koordinoidaan ja parannetaan varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin. Jatkuvuussuunnittelun pohjaksi tehdään nykytila-analyysi, jossa arvioidaan Kainuun sotien varautumisen kokonaisuuden nykytila sekä laaditaan organisaatiolle kehityssuunnitelma ja vuosikello. Määritellään vaihtoehtoiset toimitavat, palautumisajat ja -pisteet sekä viestintä.

Keskitetyn lokienhallinnan taustatiedoksi tehdään asiantuntijakumppanin toimesta kartoitus lokihallinnan nykytilasta, sekä tehdään tarvittavat muutokset nykyiseen lokienhallinta-

politiikkaan, sekä sovitaan tarvittavista toimenpiteistä keskitetyn lokienhallintajärjestelmän- sekä prosessien käyttöönotosta.

8.3.3 Toteutusaikataulu ja vaiheistus

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

Asukkaan sähköisten asiointipalvelujen kehittämiseen palkataan yksi hanketyöntekijä, jonka tehtävänä on suunnitella ja kehittää sekä koordinoita digipalvelualustan ja Omasoten mobiilikäyttöliittymän kehittäminen.

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualustan kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Suunnittelu- ja määrittelytyö aloitetaan hankkeen ensimmäisen kolmanneksen loppupuolella siten, että suunnittelu menee limittäin Omasoten käyttöliittymän suunnittelun kanssa. Työ jatkuu 5/2021 saakka. Mikäli nykyisiä verkkosivuja voidaan hyödyntää, toteutetaan sivujen muutostyö viimeisen kolmanneksen aikana 6-10/2021 Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen osalta. Jos nykyiset verkkosivut eivät sovellu, toteutetaan digipalvelualustan kilpailutuksen valmistelu määrittelyn ja suunnittelun jälkeen. Mahdollinen hankinta toteutuu Kainuun soten omin kustannuksin ja se ei sisälly hankerahoitukseen.

Taulukko 15. Maakunnallisen sote-digipalvelualustan käyttöönoton vaiheet ja aikataulu:

Vaihe	11/2020- 5/2021	6-8/2021	9-12/2021
1. Digipalvelualustan suunnittelu ja määrittely	x		
2. Vaihtoehto 1: Verkkosivujen muutos digipalvelualustaksi Tulsoten osalta		x	x
3. Vaihtoehto 2: Kilpailutuksen valmistelu		x	
4. Vaihtoehto 2: Digipalvelualustan toteutuksen aloitus, toteutus jatkuu omana työnä			x

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Omasoten käyttöliittymän uudistaminen toteutuu hankkeen ensimmäisen kolmanneksen aikana.

Taulukko 16. Omasoten käyttöliittymän uudistamisen vaiheet ja aikataulu

Vaihe	8-10/2020	11-12/2020	1/2021
1. Käyttöliittymän suunnittelu ja määrittely	x		
2. Käyttöliittymän toteutus		x	
3. Käyttöliittymän testaus			x
4. Käyttöliittymän käyttöönotto			x

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Asiakkuussovelluksen käyttöönotto ajoitetaan Tulevaisuuden sote-keskukseen kehittämisen kanssa siten, että ammatillisilla on käsitys sote-keskuksen uusista toimintatavoista, koska he tulevat kiinteästi osallistumaan sovelluksen määrittelyyn. Tämä on edellytyksenä

sille, että asiakkuussovelluksesta saadaan kehitettyä toimiva työväline, joka tukee työtä ja prosesseja.

Taulukko 17. Asiakkuussovelluksen käyttöönoton vaiheet ja aikataulu

Vaihe	08/2020	10/2020	11/2020	12/2020	1/2021
1. SBM-alustan päivittäminen Tulevaisuuden sote-keskuksen asiakkuussovelluksen tarpeisiin	x				
2. Asiakkuudenhallinnan prosessin ja sovelluksen määrittely sote-keskus-roolille		x			
3. Sovelluksen kehittäminen		x			
4. Sovelluksen katselmointi			x		
5. Sovelluksen kehittäminen			x		
6. Sovelluksen katselmointi ja hyväksyntä				x	
7. Sovelluksen testaaminen				x	
8. Sovelluksen koulutus ja käyttöönotto					x

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Kerralla kuntoon -toimintamallin edellytyksenä on toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto, joten se otetaan käyttöön jo ennen toimintamallin käynnistymistä. Toiminnanohjausjärjestelmä on käytössä hankkeen aikana. Mikäli toimintamalli todetaan hyväksi ja sitä päätetään jatkaa hankkeen jälkeen, toteutetaan hankkeen loppuvaiheessa toiminnanohjausjärjestelmän kilpailutuksen valmistelu. Hankinta toteutetaan Kainuun soten omana rahoituksena.

Taulukko 18. Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton vaiheet ja aikataulu

Vaihe	9/2020	10/2020	10-12/2021
1. Mahdollinen integrointi soten järjestelmiin	x		
2. Henkilöstön koulutus		x	
3. Käyttöönotto		x	
4. Mahdollinen kilpailutuksen valmistelu			x

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Etäkonsultaation kehittäminen sidotaan tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämisessä siihen vaiheeseen, että yhdessä kunnassa peruspalveluiden uusi toimintamalli on otettu käyttöön ja toimintamalli on sen verran vakiintunut, että mallia voidaan kehittää edelleen.

Taulukko 19. Etäkonsultaation kehittämisen vaiheet ja aikataulu

Vaihe	01/2021	2/2021	3/2021	4-9/2021	10/2021	11/2021→
1. Etäkonsultaation toimintaprosessin mallinnus	x					
2. Tarvekartoitus		x				
3. Markkinoilla olevien ratkaisujen selvitys			x			
4. Valitun ratkaisun kokeilu ja kehittäminen				x		
5. Ratkaisun käyttöönotto					x	
6. Laajentaminen koko Kainuuseen						x

Taulukko 20. Palveluseteli – Ostopalvelujärjestelmä PSOP:n käytön laajentaminen - vaiheet

Vaihe	9-10/2020	11-12/2020	1-4/2021
1. Nykytilan kartoitus	x		
2. Laajennussuunnitelma	x		
3. Käyttöönotto suun terveydenhuollossa		x	x

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Kirjaamisen valmennus toteutetaan koko hankkeen ajalla. Valmennettavaa henkilöstöä Kainuun sotessa on noin 1 400 työntekijää.

Taulukko 21. Kirjaamisen kehittämisen vaiheet ja aikataulu

Vaihe	8-10/2020	11/2020 – 10/2021	10-12/2021
1. Kirjaamisen kehittämisen suunnitelman laatiminen	x		
2. Valmennuksen toteuttaminen	x	x	x
3. Ohjeistuksen laatiminen		x	x

b) Sosiaalihuollon Kanta-liittymiseen valmistautuminen

Sosiaalihuollon Kantaan liittymisen valmistelutyö toteutetaan koko hankkeen ajan.

Taulukko 22. Sosiaalihuollon liittymisen valmistelutyön vaiheet ja aikataulu

Vaihe	8-9/2020	10-12/2020	1-4/2021	5-6/2021
1. Nykytilaselvityksen tarkentaminen	x	x		
2. Vanhojen tietojen arkistoinnin kilpailutus ja sopimusvalmistelut	x	x		
3. Arkistoinnin toteuttaminen			x	
4. Arkistoinnin testaaminen			x	
5. Arkistoinnin hyväksyntä				x

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Kyberturvallisuuden parantamisen osa-alue toteutetaan hankkeen alusta vuoden kestävässä projektina. Kaikille kolmelle kehitettävälle toimenpiteelle on määritelty oma vaiheistus ja aikataulu.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan kehittämisen toimenpiteet ajoittuvat hankkeen ensimmäiselle kolmannekselle ajalle 8/2020-1/2021.

Taulukko 23. Riskienhallinnan kehittämisen vaiheet ja aikataulu

Vaihe	08/2020	9/2020	10/2020	11/2020	12/2020	1/2021
1. Riskien tunnistamiseen liittyvät haastattelut	x					
2. Työpajat		x				
3. Yhteishaastattelut			x			
4. Analysointi				x		
5. Viimeistely, riskien määrittely					x	
6. Johdon hyväksyntä, kytkeminen osaksi normaalia toimintaa						x

Jatkuvuussuunnittelu

Jatkuvuussuunnittelun kehittäminen toteutetaan hankkeen ensimmäisen kolmanneksen aikana ajalla 8/2020-2/2021.

Taulukko 24. Jatkuvuussuunnittelun kehittämisen vaiheet ja aikataulu

Vaihe	08/2020	9/2020	10/2020	11/2020	12/2020	1/2021	2/2021
1. Nykytila-analyysi	x						
2. Haastattelut		x					
3. Työpajat			x				
4. Jatkuvuussuunnittelun eri kokonaisuuksien määrittely				x			
5. Toipumissuunnittelu					x		
6. Valmiussuunnitteluun kytkeminen						x	
7. Viimeistely, vuosikellon laadinta							x

Keskitetty lokienhallinta

Keskitetyn lokienhallinnan kehittäminen ja järjestelmän käyttöönotto ajoittuu 10/2020-7/2021 väliselle ajalle.

Taulukko 25. Keskitetyn lokienhallinnan kehittämisen vaiheet ja aikataulu

Vaihe	10/2020	11/2020 -1/2021	2/2021	3- 4/2021	5- 6/2021	7/2021
1. Nykytilan kartoitus	x					
2. Uusien lokienhallinta-prosessien määrittäminen		x				
3. Tarvittavat muutokset nykyiseen lokienhallintapolitiikkaan			x			
4. Lähde-järjestelmien määrittäminen				x		
5. Keskitetyn lokienhallintajärjestelmän hankinta					x	
6. Keskitetyn lokienhallintajärjestelmän käyttöönotto						x

8.3.4 Odotetut konkreettiset tulokset

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualustan kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Jos verkkosivut soveltuvat digipalvelualustaksi, on kainuulaisilla hankkeen päätyttyä käytössään digipalvelualusta. Asukkaat pärjäävät itsenäisesti saamansa tiedon turvin ja saavat tukea omien asioiden hoitamiseen. Asiakkaat ohjautuvat tarpeen vaatiessa oikeisiin palveluihin oikeaan aikaan ja saavat palveluun liittyvää tietoa automaattisesti. Sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön ohjaukseen ja neuvontaan käytetty aika vähenee. Puhe- ja terveyspalveluiden henkilöstön ohjaukseen ja neuvontaan käytetty aika vähenee. Puhe- ja terveyspalveluiden määrä vähenee 10 % vuoteen 2023 ja 25 % vuoteen 2025 mennessä. Jos verkkosivut eivät sovellu digipalvelualustaksi, ovat digipalvelualustan määrittely ja hankinta/kilpailutusta varten tarvittavat dokumentit tuotettu.

b) Omaha- ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Hankkeen tuloksena Kainuun soten asiakkailla on käytössä helppokäyttöinen ja saavutettavuusvaatimukset täyttävä hyvinvoinnin ja terveyden palvelukanava Omasote käytössä. Asiakkaiden Omasoten käyttö lisääntyy, jolloin ammattilaisilla jää aikaa hoitaa enemmän tukea tarvitsevia asiakkaita. Omasotessa lähetettyjen viestien määrä kasvaa 100 % (16 203 kpl vuonna 2019) ja Omasoteen kirjautumisten määrä kasvaa 150 % (197 178 kpl vuonna 2019) vuoden 2022 loppuun mennessä mm. mobiilikäyttöliittymän myötä. Tämä kasvattaa myös Suomi.fi Viestien määrää, koska asiakkaalla on mahdollisuus välittää Omasote-viestit Suomi.fi Viesteihin.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Tulevaisuuden sote-keskuksessa on ammattilaisten käytössä helppokäyttöinen työväline, jonka avulla asiakkaan palveluiden käytöstä ja palvelutarpeesta saa laaja-alaisen kokonaiskuvan ja asiakkaan ohjaus sote-keskuksen palveluprosesseissa on sujuvaa. Asiakas saa oikean palvelun oikeaan aikaan, jolloin palveluiden käyttö vähenee (pyöröovi-ilmiö) ja palveluihin pääsy helpottuu. Asiakas etenee sujuvasti palveluprosessissa ja riski pudota palveluketjusta vähenee. Tulevaisuuden sote-keskuksen tavoite jonottamatta hoitoon toteutuu.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Tuloksena on vastaanottotoiminnan uudenlainen työtapo, jossa hyödynnetään toiminnanohjausjärjestelmää prosessinohjauksen tukena. Hammashoidon jonot lyhenevät ja asiakas saa tarvitsemansa avun yhdellä kerralla, jolloin häneltä säästyy aikaa ja rahaa. Toiminta on kustannustehokkaampaa aiempaan verrattuna, kun säästetään asiakkaiden vaihdosta aiheutuvaa työaikaa ja työvälineitä.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Ammattilaisten käytössä on helppokäyttöisiä digitaalisia kanavia kuten chat-, video-, viestiyhteyksiä pyytää ja antaa konsultaatiota. Etäkonsultaation toimintamalli on kuvattu ja etäkonsultaatoratkaisut tukevat, helpottavat ja nopeuttavat työtä sekä nopeuttavat asiakkaan avun saamista.

d) Palveluseteli – Ostopalvelu -järjestelmä PSOP:n käytön laajentaminen

Palveluseteli – Ostopalvelu -järjestelmä PSOP:n laajentamissuunnitelma on laadittu ja PSOP on otettu käyttöön suun terveydenhuollossa.

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Sosiaalihuollon kirjaaminen on laadukasta ja yhteneväistä. Työntekijät ymmärtävät kirjaamisen merkityksen ja osaaminen kansallisista kirjaamisen vaatimuksista on lisääntynyt. Sosiaalihuollon järjestelmistä saatava tieto tiedolla johtamisen käyttöön on laadukasta ja luotettavaa.

b) Sosiaalihuollon Kanta-liittymiseen valmistautuminen

Lastensuojelun vanhat tiedot on viety sähköiseen arkistoon. Valmius laajempaan Kanta-arkiston käyttöön on hyvä.

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Riskienhallinnan osalta tuloksena on riskien merkittävyyden arviointi ja toteutumisen todennäköisyys, priorisoitu riskiluettelo, tunnistetut riskit, niiden suuruudet ja ehdotukset niihin kohdistettavista hallintatoimenpiteistä. Saadaan organisaation käyttöön työkalu riskien käsittelemiseksi. Luodaan vuosikello riskienhallintatoimenpiteille ja aikataulutukset milloin mitään tehdään sekä määritellään toteutusvastuut vuosittaiselle arvioinnille. Luotu prosessi dokumentoidaan.

Jatkuvuudenhallinnan osalta tuloksena on kehityssuunnitelma ja vuosikello toiminnalle. Kuvataan prosessi, joka pitää sisällään jatkuvuussuunnittelun, toipumissuunnittelun, val-

miussuunnittelun ja harjoittelu. Luodaan siitä organisaatiolle pysyvä käytäntö. Prosessia tarkastellaan vuosittain ja myös toiminnan harjoittelu tapahtuu vuosittain.

Keskitetyllä lokienhallinnalla saadaan reaaliaikainen näkymä organisaation tietoturvapoikkeamiin sekä vähennetään manuaalista työtä lokitietojen hallinnoinnissa ja valvonnassa.

8.3.5 Odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualustan kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Digipalvelualusta tulee muuttamaan ammattilaisen toimintatapaa, koska perinteinen asiakkaan ohjaus ennen palveluihin hakeutumista, palveluprosessin aikana ja sen jälkeen siirtyy kasvokkain, paperilla tai puhelimitse annettavasta ohjauksesta digitaaliseksi. Ammattilaiset tuottavat ohjeita digipalvelualustalle, johon ohjaavat asiakkaita. Asiakkailta on mahdollisuus tutustua ohjeisiin rauhassa, saada ohjausta ei muodoissa kuten videoina, peleinä, tekstinä, kuvina ym. sekä käydä ohjeita läpi niin useasti kuin kokee tarpeelliseksi. Tämä lisää asiakkaiden itsenäistä selviytymistä, parantaa hoitotasapainoa ja auttaa asiakas omaan hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden saavuttamista. Ammattilaisen ohjaamiseen käyttämä työaika vähenee, jolloin jää aikaa keskittyä enemmän tukea tarvitsevien asiakkaiden palveluun. Nämä vaikuttavat suoraan myös kustannuksiin.

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Omasoten mobiilikäyttöliittymä lisää asiakkaiden palvelun käyttöä, mikä muuttaa ammattilaisten työtä ja helpottaa palveluiden saatavuutta.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Asiakkuussovelluksen avulla asiakkaan tarpeista saadaan jo ensimmäisen kontaktin aikana laaja-alainen kokonaiskuva, jolloin hänelle voidaan tehdä tarpeita vastaava hoito- ja palvelusuunnitelma ja ohjata hänet suoraan oikeisiin palveluihin. Aiemmin asiakas on ohjattu palveluihin ja yhteydenotto palveluntuottajaan on jäänyt usein asiakkaan tehtäväksi. Työntekijä on saanut tiedon asiakkaasta puhelimitse tai kirjeitse. Asiakas on liikkunut palvelusta toiseen ilman, että kenelläkään on hänen kokonaistilanne hallussa.

Uudessa toimintamallissa sote-keskuksesta nimetään työntekijä paljon palveluja käyttävälle asiakkaalle. Työntekijä hyödyntää asiakkuussovelluksen kokoamaa tietoa palvelutarpeen arvioinnissa, hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisessa sekä palveluprosessin ohjauksessa. Työntekijä voi asiakkuussovelluksessa käynnistää asiakasprosessin, joka siirtää asiakkaan seuraavalle työntekijälle. Työntekijä saa herätteen, kun uusi asiakas on siirtynyt prosessissa hänen tarjoamaan palveluun. Jos asiakas ottaa yhteyden nimettyyn työntekijään, saa hän nopeasti kuvan asiakkaan uudesta tilanteesta ja hänen käyttämistään palveluista.

Taloudellisia vaikutuksia syntyy mm. henkilöstökustannuksista, kun asiakkaan tilanteen selvittämiseen ei kulu niin kauan kuin aiemmin. Asiakkaan siirtäminen toiselle palveluntuottajalle on edullisempaa, kun puhelimeen tai postitukseen käytetty aika vähenee. Pyörioviasiakkuus vähenee, mikä säästää kustannuksia.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Toiminnanohjausjärjestelmä nimensä mukaisesti ohjaa toimintaa ja on edellytys Kerralla kuntoon -toimintamallissa, joka muuttaa radikaalisti nykyistä hammashuollon toimintatapa. Työn tehostuminen kuittaa toiminnanohjausjärjestelmän kustannukset, mutta taloudellinen hyöty näkyy pidemmällä aikavälillä, kun asiakkaan suussa olevat ongelmat eivät pääse pahenemaan ja aiheuta näin kalliimpia hoitotoimenpiteitä ja sitä kautta suurempia kustannuksia. Malli lisää myös työntekijöiden työhyvinvointia, koska kiireen tuntuminen jää pois. Hyvinvoivat työntekijät ovat myös kustannustehokkaita työntekijöitä.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Etäkonsultaatiot parantavat palveluiden saatavuutta ja oikea-aikaisuutta tuomalla asiantuntijat jo heti palvelutarpeen arvioinnin vaiheessa yhteen. Palvelutuotannon tehokkuus paranee, prosessit sujuvoituvat ja asiakastyytyväisyys kasvaa. Etäkonsultaatioiden toteuttamiseksi selvitetään ensisijaisesti organisaatiossa jo käytössä olevien digitaalisten ratkaisujen soveltuvuus. Mikäli ne eivät sovellu tarpeeseen, täytyy niitä hankkia, jolloin arvioidaan myös niiden kannattavuus.

d) Palveluseteli – Ostopalvelu –järjestelmä PSOP:n käytön laajentaminen

PSOP:n käytön laajentamisesta tehdyn suunnitelman mukaan voidaan jatkossa tehostaa ostopalveluprosesseja, kun PSOP:ia otetaan käyttöön Kainuun soten eri palveluissa suunnitellusti. PSOP saadaan suun terveydenhuoltoon otettua käyttöön hankkeen aikana, jolloin palvelusetelitoiminta saadaan siellä sähköiseen järjestelmään, mikä tehostaa toimintaa ja tuo säästöjä sitä myöten. PSOP:n käytön laajentamiselle saadaan tietoa ostopalveluista tiedolla johtamisen tueksi jatkossa entistä useammista palveluista.

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Sosiaalihuollon työntekijöiden kirjaamiskäytännöt ovat selkeät ja yhteneväiset, mikä mahdollistaa Kantaan liittymisen ja tiedolla johtamisen. Tiedolla johtamisen kautta voidaan ohjata toimintaa kustannustehokkaammaksi.

b) Sosiaalihuollon Kanta-liittymiseen valmistautuminen

Ensimmäinen askel reaaliaikaisen Kanta-arkistoinnin toteutumisessa. Sähköinen arkistointi vähentää paperitulosteiden määrää ja arkistolain mukaisen tilan tarvetta, mikä säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä.

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Toimiva tietoriskienhallinta ja jatkuvuudenhallinta mahdollistavat taloudellisesti tehokkaan toiminnan, kun havaittuihin riskeihin kohdistettavat hallintatoimet pystytään paremmin arvioimaan riittävälle tasolle ja laajuudelle.

Keskitetty lokienhallinta antaa paremman näkyvyyden poikkeamiin ja näin parantaa reagointiaikoja niihin. Nopealla reagointiajoilla voi olla taloudellisesti merkittäviä vaikutuksia poikkeamien käsittelyssä. Asiakkaiden oikeudet tietosuojan toteutumisen kannalta paranevat paremmin toimivan keskitetyn lokienhallinnan ansiosta.

8.3.6 Yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden keskus -ohjelman kehittämistyöhön

Osa-alueen 2 kehittämistoimenpiteissä on myös Tulevaisuuden sote-keskukseen liittyvää kehittämistyötä kuten asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto ja digitaalinen ohjaustaulu.

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualueen kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luokun palveluksi

Tulevaisuuden sote-keskuksen tavoitteena on jonottamatta hoitoon. Kun asiakkaat saavat tietoa omien asioiden hoitamisen tueksi, voivat arvioida itse palvelun tarvetta ja voivat olla yhteydessä sote-keskuksen ammattilaisiin digitaalisesti, ehditään palvelemaan useampia asiakkaita erilaisin palvelumuodoin asiakkaiden tarpeiden mukaan. Tukee asukasta arjessa, siten, että hänen ei tarvitse olla yhteydessä sote-keskukseen. Asukkaan tarvittaessa palvelua asiakas ohjautuu suoraan oikeaan palveluun.

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Tulevaisuuden sote-keskuksen asiakkaiden ensisijainen yhteydenottokanava on sähköinen palvelukanava eli Omasote. Mobiilikäyttöliittymällä tuetaan asiakkaiden mahdollisuutta käyttää sote-keskuksen palveluja digitaalisesti.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Asiakkuussovellus on oleellinen osa Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämistä. Se on työntekijän tärkeä työväline asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa, hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisessa sekä palveluprosessin ohjauksessa. Ilman asiakkuussovellusta uudesta toimintamallista ei saada suunniteltua hyötyä.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon -toimintamallin tukena

Kerralla kuntoon -toimintamalli on olennainen osa peruspalveluiden kehittämistä ja toiminnanohjausjärjestelmä on edellytys uuden toimintamallin toteuttamisessa.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Etäkonsultaation kehittäminen on yksi osa Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämisessä. Kainuun kokoisessa maakunnassa ei ole mahdollista tuottaa joka kuntaan laaja-alaisia sote-palveluja siten, että 12 hengen moniammatillinen tiimi olisi virka-aikana fyysisesti tavoitettavissa. Etäkonsultaatio mahdollistaa laaja-alaisen palveluiden tuottamisen myös pieniin sote-keskuksiin, kun konsultaatio voidaan tehdä etänä.

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Tulevaisuuden sote-keskuksen toiminnan johtamisessa käytetään järjestelmistä saatavaa tietoa, minkä vuoksi tiedon tulee olla laadukasta ja yhdenmukaista.

b) Sosiaalihuollon Kanta-liittymiseen valmistautuminen

Ei liity suoraan Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämiseen. Välillisesti edesauttaa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen tiedon käyttöä tulevaisuudessa.

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Kyberturvallisuus on olennainen osa tietoturvallista toimintaympäristöä. Erilaiset kyberturvallisuushkat ovat lisääntyneet merkittävästi, joten on odotettavissa, että sama trendi jatkuu. Näin ollen organisaation tulee kehittää toimintaa vastaamaan tulevaisuuden kyberuhkiin ja mahdollistamaan asiakkaille ja ammattilaisille tietoturvallinen työympäristö.

8.3.7 Hyödynnettävät valtakunnalliset toimintamallit ja tietojärjestelmäpalvelut

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualustan kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Kainuussa on jo hyvin pitkälle kehitetyt ja laajasti käyttöönotetut maakunnalliset sähköisen asiointin toimintamallit ja tietojärjestelmät. Kainuussa jatketaan kehittämistyötä edelleen maakunnallisesti kuitenkin vahvassa valtakunnallisessa yhteistyössä kansallista ohjausta, tavoitteita ja strategiaa linjaten sekä kansallinen kokonaisarkkitehtuuri huomioiden. Kainuun sotessa ollaan edellä suhteessa valtakunnallisten toimintamallien ja tietojärjestelmien kehittämiseen. Seuraamme koko ajan valtakunnallista kehittämistä, emmekä tee päällekkäistä kehittämistyötä. Otamme käyttöön valtakunnallisia palveluja sitä mukaan, kun ne soveltuvat tukemaan kainuulaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä hoito- ja palveluprosesseja.

Hankkeessa selvitetään, kuinka valtakunnallisia toimintamalleja ja tietojärjestelmiä voidaan hyödyntää siten, että sähköisten palveluiden kokonaisuus Kainuussa pysyy yhtenäisenä. Yhtenä mahdollisuutena selvitetään, voidaanko esim. valtakunnallisesti toteutettuja Omaolon itsearviointimalleja siirtää tai integroida Kainuussa jo asukkaiden/asiakkaiden ja työntekijöiden runsaasti käyttämään Omasote-palveluun. Tällöin ne täydentäisivät jo olemassa olevia maakunnallisesti tuotettuja palvelusisältöjä. Hankkeessa selvitetään, onko mahdollista ja järkevää siirtää itsearviointimallit toiseen teknologiaympäristöön ja miten esim. validointi toteutetaan.

Hankkeessa digipalvelualusta integroidaan Suomi.fi Palvelutietovarantoon, hyödynnetään soveltuvin osin sote-keskuspalveluiden osalta Terveyskylä.fi -sivustoa asiakkaan hoidon ohjauksessa ja hoidon tukena.

Digipalvelualustan kehittämisessä tehdään yhteistyötä Lapin kanssa, jossa kehitetään Virtu-sivustoa.

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Omasote on toteutettu CSAM S7 -alustalle, jolla on toteutettu mm. Oulun omahoito, Oulunkaaren omahoito, Nettirassi ja Virtu.fi -palvelut. CSAM S7 kattaa alueellisesti noin puolet Suomesta. Osaan CSAM S7 -palveluista on jo kehitetty tai on parhaillaan kehittämistyön alla mobiilikäyttöliittymä. Hankkeessa tullaan hyödyntämään jo tehtyä kehittämistyötä.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Vastaavanlainen asiakkuussovellus on jo käytössä mm. Eksotessa ja Essotessa, joissa tehtyä työtä hyödynnetään kehittämisessä. Asiakkuussovellusta kehitetään Tulevaisuuden sote-keskuksen toimintamallien ja prosessien tukemiseen ja siksi määrittelyt eivät suoraan sovellu käytettäväksi. Vastaaviin tarpeisiin ei ole saatavilla valtakunnallista tietojärjestelmäpalvelua.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Kerralla kuntoon –toimintamalli on käytössä muutamilla paikkakunnilla Suomessa kuten Ekostessa ja Jyväskylässä, joista on saatu erinomaisia tuloksia. Toimintamalli ja sitä tukeva toiminnanohjausjärjestelmä eivät ole vielä valtakunnallisesti käytössä, mutta Kainuussa on tarve saada hammashoidon jonot purettua ja toimintamallin kokeilulla halutaan selvittää saavutetaanko sen avulla tavoitteet.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Hankkeessa selvitetään ja hyödynnetään valtakunnallisia tai muilla alueilla toteutettuja hyviä käytäntöjä etäkonsultaation toteuttamiseksi. Ensisijaisesti etäkonsultaatiossa hyödynnetään Kainuun sotessa jo käytössä olevia tietojärjestelmiä, mutta tarvittaessa selvitetään muiden, myös valtakunnallisten tietojärjestelmien käyttömahdollisuus etäkonsultaatiossa.

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Hankkeessa edistetään määrämuotoista kirjaamista, joka on valtakunnallisesti määriteltyä (THL). Työtä tehdään yhteistyössä tulevan Sosiaalialan osaamiskeskusten kirjaamisen kehittämisen hankkeen kanssa.

b) Sosiaalihuollon Kantaan liittymien valmistautuminen

Kanta-palveluiden hyödyntäminen.

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Tietohallinnollisen yhteistyön kautta kyberturvallisuuden kehittämistyön tuloksia voidaan soveltuvin osin, ”hyvät käytännöt-periaatteen” mukaisesti, hyödyntää muissa OYS-ERVA-alueen sairaanhoitopiireissä. Ja hyviä käytänteitä voidaan hyödyntää mahdollisesti myös muissakin sairaanhoitopiireissä koko Suomen alueella.

8.3.8 Kuvaus tehdyn työn skaalaamisesta ja levittämisestä

Työpaketti 1. Asukkaan sähköiset asiointipalvelut

a) Maakunnallisen sote-digipalvelualustan kehittäminen asukasta ohjaaviksi ja digitaaliset palvelut kokoavaksi yhden luukun palveluksi

Valtakunnallisesti vertailtuna Kainuussa kehitetään toimintamalleja ja tietojärjestelmiä jo luontevasti maakunnallisesti. Hankkeessa suunniteltava digipalvelualustamalli soveltuu hyvin myös muihin maakuntiin ja edesauttaa vielä kunnallisesti palveluita tuottavia maakuntia siirtymään nopeasti kunnallisesta palveluiden tarjoamismallista maakunnalliseen. Digipalvelualustan määrittely on suoraan muiden maakuntien hyödynnettävissä ja helposti muokattavissa korvaamalla maakunnalliset palvelut ja ohjeet omilla. Digipalvelualustan määrittelytyö viedään soveltuvin osin Innokylään, jossa se on valtakunnallisesti hyödynnettävissä.

b) Omahoitoa ja yhteydenpitoa mobiililaitteilla

Omasoten mobiilikäyttöliittymä toteutetaan asiakaslähtöisesti palvelumuotoilun keinoin osallistamalla asiakkaat käyttöliittymän suunnitteluun. Työn tulokset ovat hyödynnettävissä soveltuvin osin Innokylän kautta ja niitä voidaan käyttää esimerkkinä maakunnallisten sähköisten asiointipalvelujen tarjoamisessa.

Työpaketti 2. Työntekijän digitaaliset työvälineet

a) Asiakkuussovelluksella tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja tukea moniammatilliseen työhön

Asiakkuussovellus on hyödynnettävissä valtakunnallisesti, koska se on lähdejärjestelmäriippumaton. Se on jo käytössä mm. Eksotessa ja Essotessa. Tulevaisuuden sote-keskuksen asiakkuussovellus määritellään maakunnallisen palvelutuotannon tarpeisiin ja määrittely on soveltuvin osin hyödynnettävissä Innokylän kautta.

b) Toiminnanohjausjärjestelmä Kerralla kuntoon – toimintamallin tukena

Kerralla kuntoon -toimintamalli ja sitä tukeva toiminnanohjausjärjestelmä soveltuvat käytettäväksi kaikenkokoisissa yksiköissä ja on otettavissa käyttöön missä tahansa hammashoitolassa. Toimintamalli voisi hyvin soveltua myös muihin sosiaali- ja terveystieteisiin, joissa saadaan hyötyä asiakkaan hoitamisesta kerralla kuntoon. Hankkeessa tehtävä työ kuvataan Innokylään, josta se on hyödynnettävissä.

c) Etäkonsultaation kehittäminen peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä

Etäkonsultaatioon kehitettävä toimintamalli tukee Tulevaisuuden sote-keskuksessa tehtävää työtä ja on hyödynnettävissä muissa organisaatioissa. Hankkeessa tehtävä työ kuvataan Innokylään, josta se on hyödynnettävissä.

Työpaketti 3. Tiedon laadun parantaminen

a) Kirjaamisen valmennus osana sosiaalihuollon Kantaan liittymistä ja tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämistä

Kirjaamisvalmennus toteutetaan koko Kainuun alueella.

b) Sosiaalihuollon Kanta-liittymiseen valmistautuminen

Kanta-liittymisen koskee koko Kainuun alueen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmää (pl. Puolanka).

Työpaketti 4. Kyberturvallisuuden parantaminen

Kehittämistyön tuloksia ja hyviä käytänteitä voidaan soveltuvin osin hyödyntää muissa sairaanhoitopiireissä. Hyödynnettävissä olevat tulokset viedään Innokylän kehittämisalustalle.

8.3.9 Mahdolliset yhteydet ja suhde muihin samaan osa-alueeseen liittyvään valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin

Rakenneuudistus-hanke kytkeytyy kaikilta osin vahvasti Tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämiseen. Alla on kuvattu muut osa-alueeseen liittyvät hankkeet, joissa Kainuun sote on mukana.

Digituki-hanke

Digituki-hanke on valtakunnallinen VM:n rahoittama hanke, jota Kainuussa hallinnoi Kainuun liitto. Valtakunnallisesti työtä koordinoi digi- ja väestötietovirasto. Hankkeen tavoitteena on parantaa kansalaisten mahdollisuutta saada digitukea ja lisätä sähköisten palveluiden käyttöä. Kainuun soten ja alueen kuntien tehtävänä on selvittää, miten asiakkaiden ohjausta sähköiseen asiointiin voitaisiin edistää ja millaista apua tarvitaan sähköisten palvelujen käyttöönotossa. Hankkeen tehtävänä on alueen digituen tarpeen ja tarjonnan kartoittaminen, digituen verkoston kokoaminen, digituen saatavuuden ja tarjonnan kehittäminen yhdessä alueen eri toimijoiden kanssa, digituen tunnettavuuden kehittäminen ja aktiivinen viestintä alueen digituesta sitä tarvitseville. Hanke tukee Kainuun Rakenneuudistus-hankkeessa tehtävää työtä edistämällä sekä asukkaiden sähköisten asiointipalveluiden että ammattilaisten digitaalisten työvälineiden käyttöä kaikissa Kainuun soten palveluissa.

Tecnos-hanke

Kainuun sote on mukana hakemassa ESR-rahoitteista hanketta Maaseudun kotiin vietävien teknologia-avusteisten kuntoutuspalvelujen kehittäminen Kainuussa -Tecnos – hanketta. Hankkeessa kartoitetaan olemassa olevia digitalisaation ja etäteknologian tuomia ratkaisuja ja mahdollisuuksia harvaan asutun alueen asiakkaiden etä-/kotikuntoutuksessa. Hankkeen hallinnoijana toimii Kajaanin ammattikorkeakoulu. Hanke tukee Kainuun Rakenneuudistus-hankkeessa tehtävää työtä edistämällä sekä asukkaiden sähköisten asiointipalveluiden että ammattilaisten digitaalisten työvälineiden käyttöä kuntoutuspalveluiden osalta. Rahoituspäätöstä ei ole vielä saatu.

Etäapu – Mielensterveys- ja päihdetyötä etänä

Kainuun sote on hakenut ESR-rahoitteista hanketta nimeltään Etäapu – Mielensterveys- ja päihdetyötä etänä. Hankkeen tavoitteena on mm. vahvistaa Kainuun soten mielensterveys-, päihde ja kriisityöntekijöiden etäpalveluosaamista niin palvelun tuottamisen kuin teknologiaosaamisen osalta-alueilla ja lisätä asiakkaiden ohjaamista sähköisiin palveluihin. Hanke tukee Kainuun Rakenneuudistus-hankkeessa tehtävää työtä edistämällä sekä asukkaiden sähköisten asiointipalveluiden että ammattilaisten digitaalisten työvälineiden käyttöä mielensterveys-, kriisi- ja päihdetyössä. Rahoituspäätöstä ei ole vielä saatu.

8.3.10 Kokonaiskustannukset ja haettava valtionavustus

Osa-alueen 3 kokonaiskustannukset ovat 722 510 euroa.

Haettava valtionavustus on 578 808 euroa ja omarahoitusosuus on 143 702 euroa.

Kustannukset on eritelty tarkemmin liitteenä olevassa talousarviolaskelmassa.

8.4 Osa-alue 4: Yhteistyöaluetasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittäminen

8.4.1 Maakunta on osallistujana

Hallinnoijana Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri: Pohjoisen OT-keskuksen jatkovalmistelu: Ydinyksikön perustaminen ja osaamiskeskusten luominen

Kainuun soten omarahoitusosuus on 13 000 € koko hankkeen ajalta, kokonaiskustannus Kainuun soten osalta on 65 000 €.